

NÁRODNÝ INŠTITÚT VZDELÁVANIA A MLÁDEŽE

Maturitná skúška 2025

**Správa
o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

zo slovenského jazyka a literatúry

Mgr. Alžbeta Palacková
PaedDr. Janka Kurajová Stopková, PhD.
Mgr. Martina Pigová
Mgr. Milan Fico, PhD.
Mgr. Jakub Mikuška, PhD.

Bratislava 2025

Obsah

Vysvetlivky	3
1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	5
2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	7
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	7
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	12
3.1 Súhrnné charakteristiky položiek	12
3.2 Oblasti testu	14
3.2.1 Čítanie s porozumením	15
3.2.2 Jazyková zložka	19
3.2.3 Literárna zložka	31
3.3 Žiaci so zdravotným znevýhodnením	38
3.3.1 Výsledky testu EČ MS zo SJL žiakov s vývinovými poruchami učenia	40
4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	43
4.1 Výber tém	43
4.2 Úspešnosť PFIČ	47
Záver	52
Použitá literatúra	57
Príloha	58

Vysvetlivky

MS	– maturitná skúška
EČ	– externá časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	– písomná forma internej časti (maturitnej skúšky)
ÚFIČ	– ústna forma internej časti (maturitnej skúšky)
GYM	– gymnáziá
SOŠ	– stredné odborné školy
ŠUP	– škola umeleckého priemyslu
SŠŠ	– stredné športové školy
SDV	– systém duálneho vzdelávania
SŠ	– stredné školy
N	– veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
BA	– Bratislavský kraj
TT	– Trnavský kraj
TN	– Trenčiansky kraj
NR	– Nitriansky kraj
ZA	– Žilinský kraj
BB	– Banskobystrický kraj
PO	– Prešovský kraj
KE	– Košický kraj
Sig.	– obojstranná signifikancia, štatistická významnosť
SJL25	– označenie testu zo slovenského jazyka a literatúry
P. Bis.	– Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
r	– korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
položka (testová)	– príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre
Np	– národný priemer
Obťažnosť	– označuje obťažnosť testových položiek v zástupnom variante 25 1403
ÚVO	– úloha s výberom odpovede
ÚKO	– úloha s krátkou odpoveďou
CTT	– klasická testová teória
IRT	– teória odpovede na položku
w	– náročnosť úlohy
NIVaM	– Národný inštitút vzdelávania a mládeže
ZZ	– zdravotné znevýhodnenie
ŠVVP	– špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
SP	– sluchové postihnutie
ZP	– zrakové postihnutie
TP	– telesné postihnutie
CH a ZO	– chorý a zdravotne oslabený
VPU	– vývinové poruchy učenia
PA a P	– poruchy aktivity a pozornosti
PS	– poruchy správania
NKS	– narušená komunikačná schopnosť
AUT	– autizmus alebo ďalšie pervazívne vývinové poruchy
IVP	– individuálny vzdelávací program

Úvod

Dňa 11. marca 2025 sa na stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským uskutočnil riadny termín externej časti maturitnej skúšky a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry (SJL).

Cieľom externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné overiť v dostatočnej miere v ústnej forme internej časti (ÚFIČ) MS. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska.

Správa dokladuje korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov.

Prvá kapitola správy prináša charakteristiku testu, jeho štruktúru.

V kapitole *Výsledky* predkladáme informácie o psychometrických charakteristikách testu podľa metodológie CTT, miestami doplnené o informácie zo štatistických analýz pomocou metodológie IRT, kvantifikujeme štatistický súbor a prezentujeme možné faktory rozdielnosti výkonov v EČ MS prostredníctvom základných štatistických charakteristík testu, distribúcie úspešnosti žiakov a výsledky spracované podľa vybraných triediacich znakov. Údaje o počtoch žiakov sú členené z hľadiska kraja, zriaďovateľa školy, druhu školy, pohlavia a známky.

Kapitola *Interpretácia výsledkov* prináša položkovú analýzu, oboznamuje s celkovou úspešnosťou testu a žiakov v čítaní s porozumením a v jednotlivých oblastiach jazykovedy a literatúry. V závere kapitoly sa venujeme výsledkom žiakov so zdravotným znevýhodnením a konkrétne žiakom s vývinovými poruchami učenia. Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo štatistických správ o EČ a PFIČ MS 2025 uvedených v zozname použitej literatúry. Pri interpretácii sa odvolávame na formu testu 25 1403 a Kľúč správnych odpovedí prislúchajúci k tejto forme.

Výsledky PFIČ MS interpretujeme v poslednej kapitole, v ktorej hodnotíme výber tém, resp. žánrov a úspešnosť.

V *Závere* sumarizujeme štatistické zistenia, hodnotenie výkonov populačného ročníka a meracieho nástroja, rovnako na základe analýzy výsledkov testov EČ MS za posledné roky prinášame stručný prehľad problematických oblastí či javov v rámci učiva zo SJL.

Analyzovaný [test](#), [kľúč správnych odpovedí](#) k nemu a [témy PFIČ MS](#) sú zverejnené na webovej stránke NIVaM v sekcii Merania/Maturita.

1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom testu bolo preveriť pomocou produktívnych kontextualizovaných úloh, ako žiak zvládol rozsah učiva predpísaný cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy, preveriť schopnosť žiaka čítať rôzne typy textov s porozumením a pracovať s textom.

Test bol určený maturantom všetkých druhov stredných škôl, ktorí sa pripravovali na maturitnú skúšku zo slovenského jazyka a literatúry. Rešpektoval vyhlášku o strednej škole a úrovňou náročnosti zodpovedal Cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. Čas testovania bol pre žiakov bez zdravotného znevýhodnenia 100 minút. V predpísanom bodovom hodnotení úloh mala každá úloha váhu 1 bodu, spolu 64 bodov.

Test obsahoval 8 východiskových textov rôznej dĺžky a 64 testových úloh. Ku každému autentickému, prípadne upravenému textu sa viazal súbor ôsmich úloh, z ktorých päť bolo uzavretých s alternatívnou možnosťou odpovede (výber odpovede zo štyroch možností, z ktorých len jedna bola správna) a tri otvorené, doplňovacie, ktoré vyžadovali krátku odpoveď. Texty boli v súlade s cieľovými požiadavkami, pričom išlo o ukážky umeleckých i vecných textov prinášajúcich témy, s ktorými sa žiaci stretávajú a ktoré vyhovovali rozsahu vedomostí a skúseností maturantov.

V teste sa overovali vedomosti a zručnosti zamerané na čiastkové i celkové porozumenie textu, osvojenie si povinnej literatúry, teórie literatúry, literárnej histórie, vývinu jazyka, fonetiky, ortografie, morfológie, lexikológie, syntaxe a štylistiky v rozsahu Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo SJL. Testové úlohy boli viazané na kontext, vychádzali z dvoch publicistických textov, jedného náučného textu, z dvoch prozaických textov zo svetovej literatúry, z kombinácie zahraničného a slovenského lyrického textu, z jedného dramatického textu – povinného diela *Soirée* od dvojice Milan Lasica, Július Satinský a z úryvku z povinného diela *Valaská škola mravúv stodola* od Hugolína Gavloviča. V rámci umeleckých textov boli teda zastúpené všetky literárne druhy.

Úlohy k jednotlivým textom v teste mali náročnosť od najľahších po najťažšie, a to:

- úlohy na zapamätanie a jednoduché myšlienkové operácie (porozumenie, zoraďovanie, porovnávanie, jednoduchá aplikácia), $w = 1$,
- úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie (analýza, syntéza, dedukcia, hodnotenie), $w = 2$,
- úlohy vyžadujúce tvorivý prístup (zložitejšia aplikácia, objavovanie nových myšlienok a vzťahov), $w = 3$.

Administrácia testov bola realizovaná podľa vopred stanoveného harmonogramu a organizačných pokynov na všetkých školách súčasne. Dopoludnia sa písala EČ MS

a popoludní PFIČ MS. Administrátormi testov boli interní učitelia školy. Počas administrácie testov externý dozor vykonávali pedagogickí zamestnanci z iných škôl – predsedovia predmetových maturitných komisií a predseda školskej maturitnej komisie.

Žiaci zapisovali svoj odpovede do odpovedových hárkov, ktorých vzor mali vopred v dostatočnom predstihu zverejnený na webovej stránke http://www2.nucem.sk/dl/6019/OH_vzor_MS_2025.zip.

Originály odpovedových hárkov škola odoslala na centrálnu vyhodnotenie, kópie zostali archivované v škole. Pri centrálnom hodnotení úloh s krátkou odpoveďou EČ MS v spracovateľskom centre externý dozor vykonávali menovaní predsedovia predmetových maturitných komisií slovenského jazyka a literatúry z rôznych regiónov Slovenskej republiky.

2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Do testovania v predmete slovenský jazyk a literatúra sa zapojilo **37 215** žiakov zo **658** škôl. Najviac škôl bolo z Prešovského a Bratislavského kraja, najmenej z Trenčianskeho kraja. Štátne školy z celkového počtu tvorili 72,6 %, súkromné školy 16,9 % a cirkevné školy 10,2 %. Dve školy (0,3 % z celkového počtu) sú zahraničným subjektom. Gymnáziá boli zastúpené 30,7 %, SOŠ 61,1 %, ŠUP 3,3 %, konzervatóriá 2,7 % a SŠŠ 2,1 %. Dievčat sa na EČ MS zo SJL zúčastnilo o 437 viac ako chlapcov.

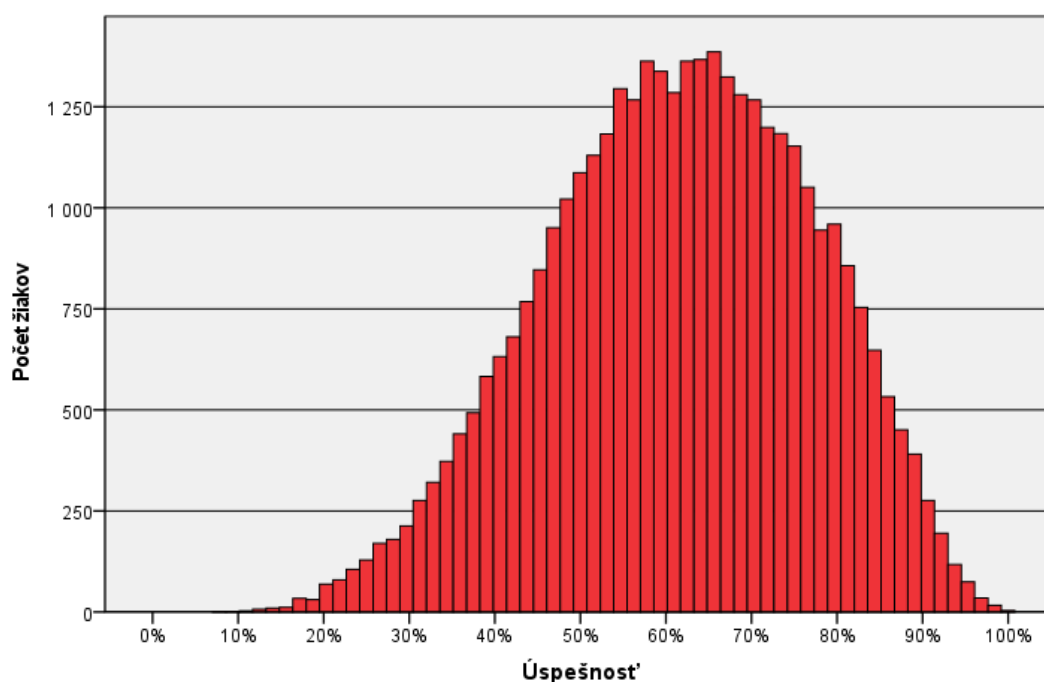
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Úspešnosť žiaka definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, ktoré žiak správne zodpovedal (hrubé skóre) z maximálneho počtu bodov 64, pričom za každé úspešné riešenie, bez ohľadu na skutočnú obťažnosť úlohy, získal riešiteľ jeden bod.

V teste EČ MS zo SJL dosiahli žiaci priemernú úspešnosť **61,4 %**. Maximálnu úspešnosť 100,0 % dosiahli štyria žiaci, minimálnu úspešnosť 7,8 % dosiahol jeden žiak.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky percentuálnej úspešnosti testu

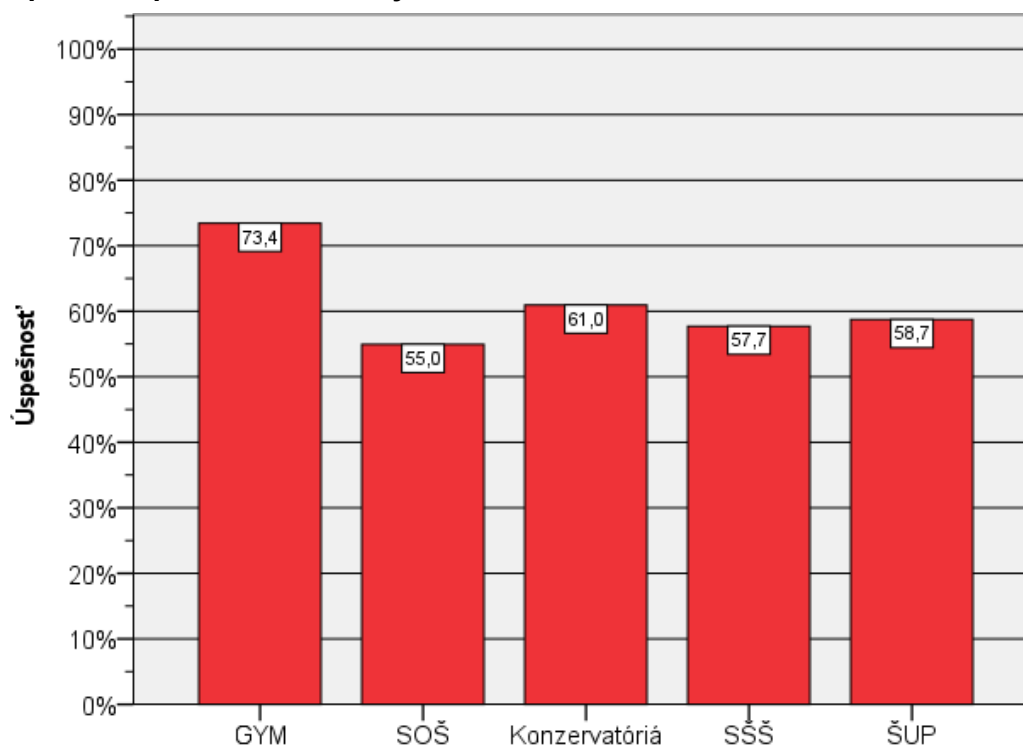
	Test
	SJL25
Počet testovaných žiakov	37 215
Maximum	100,0
Minimum	7,8
Priemer	61,4
Štandardná odchýlka	15,6
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	0,1
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	5,43
Cronbachovo alfa	0,883

Obr. 1 Výsledný histogram rozdelenia početností percentuálnych úspešností v teste

Histogram je výrazne posunutý doprava, keďže podľa metodológií CTT aj IRT bol test EČ MS zo SJL pre testovanú populáciu ľahký. Spoľahlivosť merania (reliabilita testu) určená hodnotou Cronbachovho alfa 0,883 je vyhovujúca (CTT).

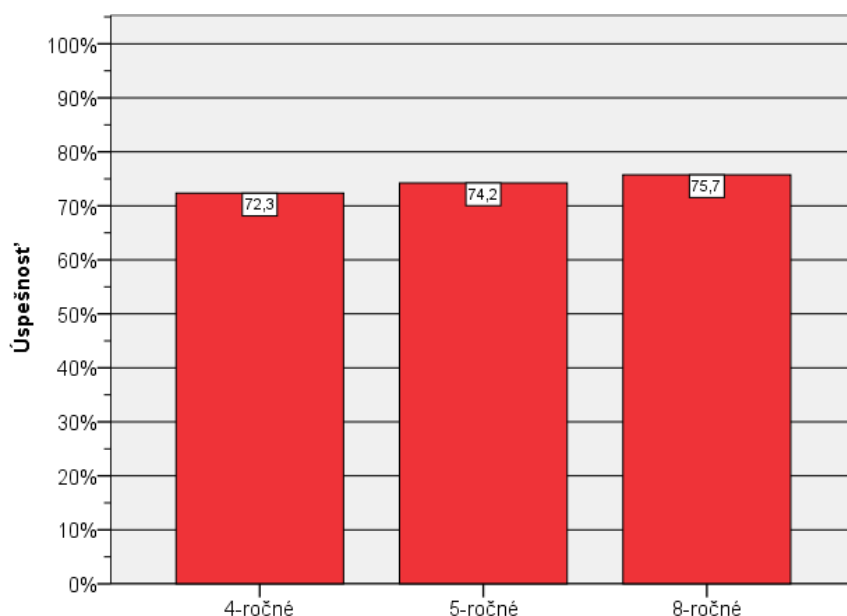
Úspešnosť podľa druhu školy

Obr. 2 Úspešnosť podľa druhu školy

V teste EČ MS boli úspešnejší žiaci GYM s priemernou úspešnosťou **73,4 %**. Žiaci SOŠ dosiahli priemernú úspešnosť **55,0 %**; rozdiel je na úrovni silnej vecnej signifikancie. Vzhľadom na nízku početnosť žiakov z ostatných SŠ ďalšie rozdiely neinterpretujeme.

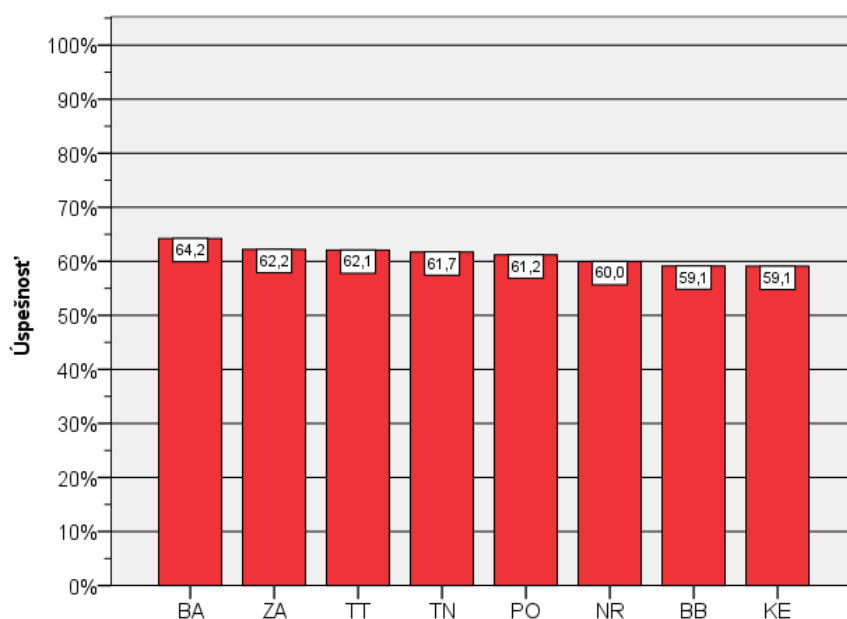
Úspešnosť podľa dĺžky štúdia u žiakov gymnázií

Obr. 3 Priemerné úspešnosti žiakov gymnázií podľa dĺžky štúdia

Zistené rozdiely vo výsledkoch žiakov jednotlivých typov gymnázií neboli vecne významné.

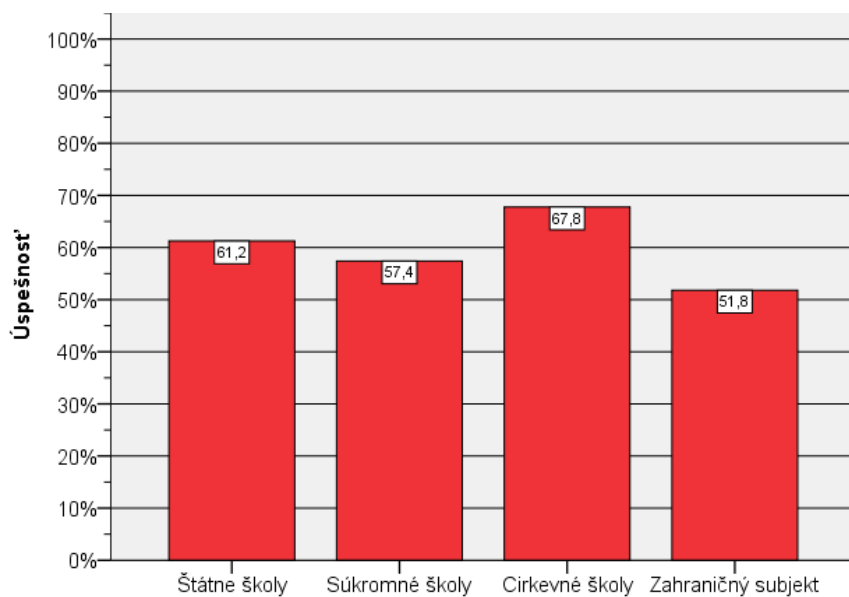
Úspešnosť podľa krajov

Obr. 4 Úspešnosť podľa krajov

Rozdiel najúspešnejšieho Bratislavského kraja a ostatných krajov je od 2,0 % po 5,1 %; rozdiely nie sú vecne významné. Výsledky za kraje sú porovnateľné s národným priemerom.

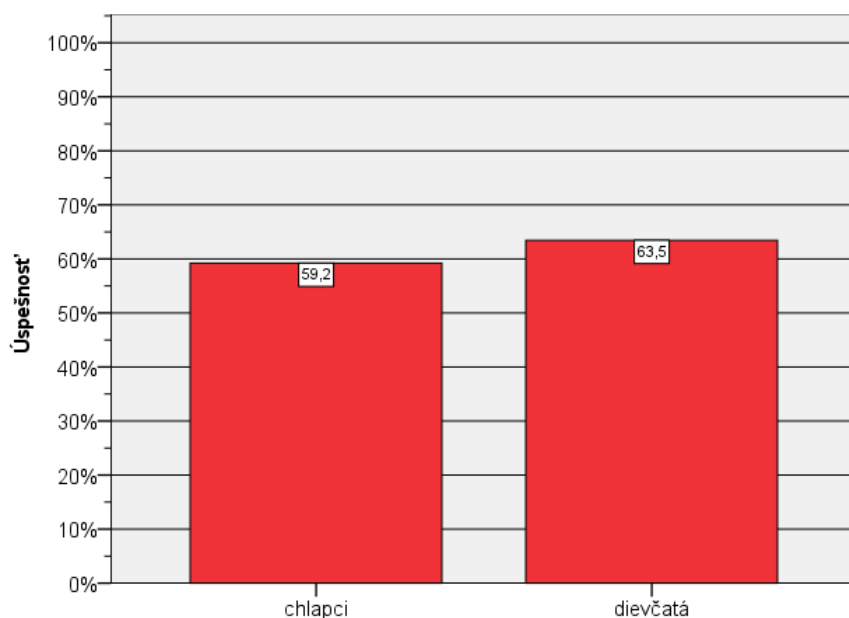
Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Obr. 5 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

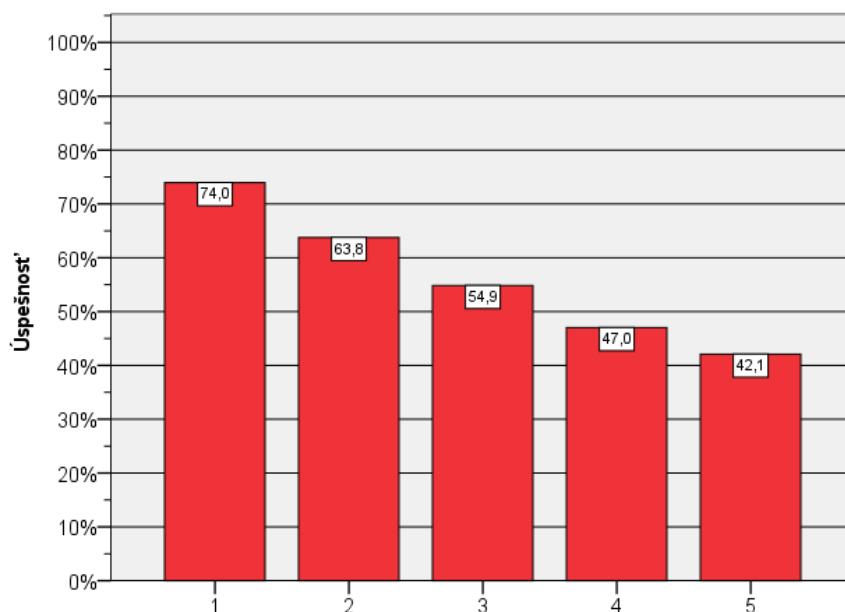
Rozdiel medzi súkromnými a cirkevnými školami bol **stredne** vecne významný v prospech cirkevných škôl.

Úspešnosť podľa pohlavia

Obr. 6 Úspešnosť podľa pohlavia

Zistený rozdiel medzi úspešnosťou dievčat a chlapcov nebol vecne významný.

Úspešnosť podľa známky

Obr. 7 Úspešnosť podľa známky

Priemer známok testovaného súboru žiakov, ktorí známku uviedli v odpovedovom hárku, dosiahol hodnotu **2,33**. Hodnota korelačného koeficientu medzi známkou a dosiahnutou úspešnosťou v teste je silná ($r = -0,579$).

Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

Tab. 2 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou ako 33 %

		Pohlavie		Spolu
		chlapci	dievčatá	
Druh školy	GYM	25	21	46
	SOŠ	881	645	1 526
	Konzervatóriá	11	5	16
	SŠŠ	21	2	23
	ŠUP	10	22	32
Spolu		948	695	1 643

V teste EČ MS zo SJL hodnotu viac ako 33,0 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia testu, nedosiahlo 1 643 žiakov (4,4 %), z toho bolo 46 žiakov z gymnázií a 1 597 žiakov z ostatných stredných škôl.

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo štatistického spracovania výsledkov testu zo SJL pomocou metodológie CTT a IRT. Pri položkách s uzavretou odpoveďou môžeme vychádzať z analýzy distraktorov. Otázky s otvorenou odpoveďou môžeme len komentovať vzhľadom na to, že pri počte 37 215 žiakov, ktorí sa zúčastnili na maturitnej skúške, nie je možné analyzovať odpovede žiakov zo všetkých odpovedových hárkov, čo je nevyhnutné pre podrobnú interpretáciu a hodnotenie.

Interpretácii a hodnoteniu výsledkov sme podrobili niekoľko položiek testu z rôznych oblastí.

3.1 Súhrnné charakteristiky položiek

Ak má testová položka niektoré nevyhovujúce ukazovatele, sú ich hodnoty v tabuľkách zvýraznené. Podľa metodológie CTT je veľmi ľahká položka v stĺpci obťažnosť podfarbená oranžovou farbou (v tohtoročnom teste bolo 11 takýchto položiek), veľmi ťažká žltou (v tohtoročnom teste to bola jedna položka, čo je v súlade so špecifikáciou testu), nižšia citlivosť/rozlišovacia schopnosť je zvýraznená zelenou (13 položiek), nižšia hodnota medzipoložkovej korelácie *P. Bis.* je v poslednom stĺpci tabuľky vyznačená žltou farbou.

Podľa metodológie IRT bola v teste EČ MS zo SJL jedna extrémne ľahká položka a tri položky boli extrémne obťažné, 4 boli obťažné, 18 bolo stredne obťažných, 24 ľahkých a 14 veľmi ľahkých položiek.

Nižšie uvádzame tabuľky s charakteristikami jednotlivých parametrov položiek podľa metodológie CTT, ktoré sa týkajú súboru žiakov bez zdravotného znevýhodnenia.

Tab. 3 Súhrnné charakteristiky položiek 1 – 32 podľa CTT (žiaci bez ZZ)

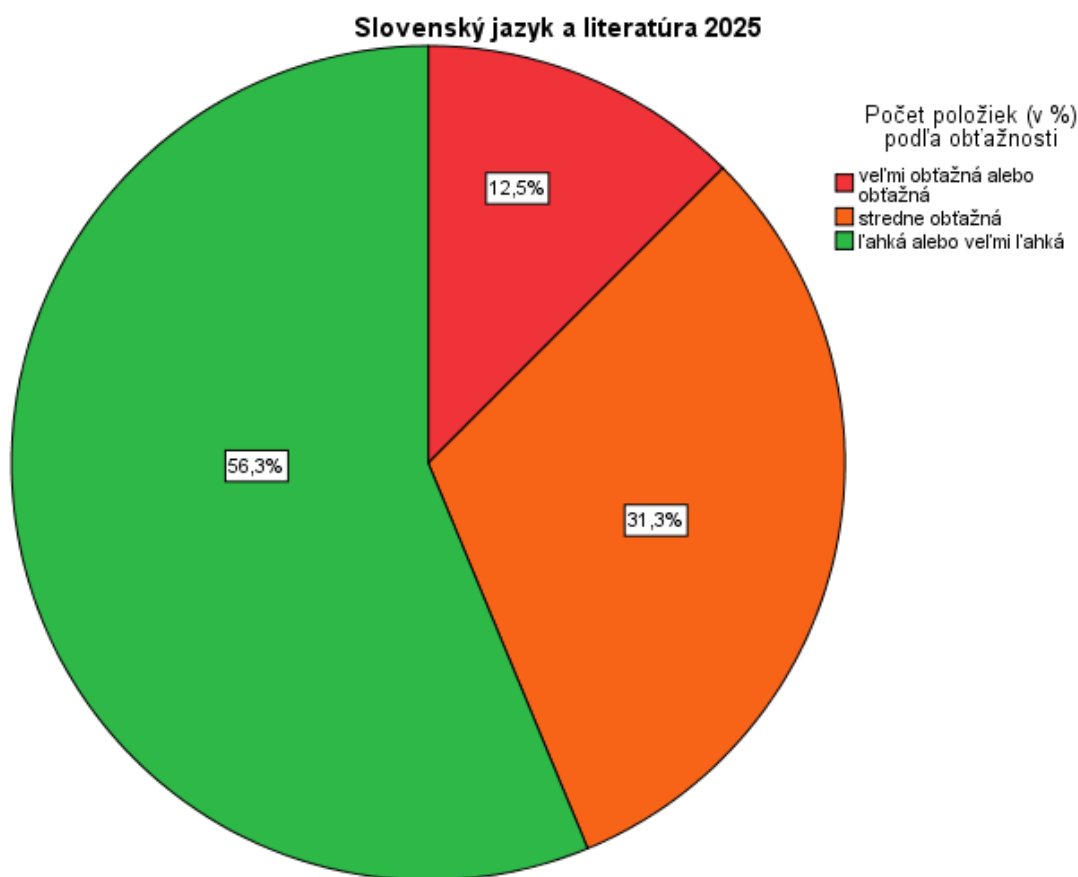
Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
1	75,6	29,3	,0	,0	,0	,201
2	30,7	43,2	,0	,4	,4	,275
3	62,4	39,7	,0	,4	,4	,242
4	86,9	25,3	,0	,1	,1	,238
5	88,1	27,5	,0	,1	,1	,282
6	8,8	21,3	,0	1,4	1,4	,231
7	80,1	41,4	,0	,6	,6	,334
8	74,1	59,0	,0	4,5	4,5	,450
9	59,6	46,3	,0	,3	,3	,289
10	57,9	23,2	,0	,3	,3	,111
11	92,8	19,2	,0	,1	,1	,257
12	24,9	8,5	,0	,7	,7	,015
13	59,9	34,1	,0	,4	,4	,204
14	75,3	49,5	,0	3,9	3,9	,384
15	75,2	47,9	,0	2,9	2,9	,359
16	81,1	42,7	,0	5,4	5,4	,359
17	69,4	54,0	,0	,2	,2	,379
18	32,5	49,2	,0	,3	,3	,316

19	51,8	32,0	,0	,4	,4	,170
20	44,2	50,1	,0	,4	,4	,306
21	96,2	7,7	,0	,2	,2	,128
22	45,3	64,1	,0	4,6	4,6	,418
23	78,7	46,0	,0	2,9	2,9	,372
24	68,5	50,7	,0	3,4	3,4	,349
25	89,6	24,4	,0	,1	,1	,261
26	70,1	38,9	,0	,2	,2	,264
27	49,7	34,2	,0	,3	,3	,197
28	63,6	39,7	,0	,4	,4	,256
29	56,2	52,4	,0	,2	,2	,323
30	64,9	59,1	,0	7,1	7,1	,395
31	58,4	47,8	,0	3,8	3,8	,300
32	74,3	37,0	,0	2,7	2,7	,268

Tab. 4 Súhrnné charakteristiky položiek 33 – 64 podľa CTT (žiaci bez ZZ)

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
33	62,9	16,9	,0	,2	,2	,087
34	57,7	47,7	,0	,2	,2	,300
35	69,0	46,6	,0	,2	,2	,319
36	79,5	37,9	,0	,4	,4	,303
37	54,2	59,2	,0	,4	,4	,378
38	38,7	69,1	,0	8,1	8,1	,462
39	53,5	48,3	,0	1,3	1,3	,296
40	69,2	53,8	,0	3,0	3,0	,383
41	74,3	31,1	,0	,3	,3	,216
42	65,3	36,8	,0	,3	,3	,236
43	59,7	61,7	,0	,3	,3	,409
44	65,0	44,0	,0	,4	,4	,284
45	65,4	59,8	,0	,5	,5	,418
46	59,6	64,4	,0	7,0	7,0	,429
47	22,2	41,2	,0	14,6	14,7	,311
48	87,1	40,0	,0	2,6	2,6	,413
49	85,6	29,1	,0	,2	,2	,270
50	58,9	45,8	,0	,3	,4	,282
51	62,3	34,7	,0	,6	,6	,207
52	23,2	15,9	,0	,6	,7	,087
53	55,5	70,1	,0	,6	,7	,462
54	52,5	63,3	,0	16,3	16,4	,405
55	48,7	59,2	,1	6,7	6,8	,374
56	26,1	48,7	,1	3,5	3,6	,340
57	85,0	27,9	,1	,4	,5	,250
58	68,9	50,8	,1	,4	,6	,352
59	81,4	31,4	,2	,3	,4	,260
60	76,5	47,5	,2	,4	,5	,374
61	49,0	47,5	,2	,4	,7	,287
62	51,0	63,3	1,7	11,5	13,2	,410
63	63,1	74,1	2,0	7,9	9,9	,517
64	70,6	59,9	2,0	,3	2,3	,441

V nasledujúcom grafe sú znázornené počty položiek podľa obťažnosti (podľa metodológie CTT). Z grafu vyplýva, že ľahkých a veľmi ľahkých položiek bolo v teste najviac, test bol pre testovanú populáciu teda celkovo ľahký.

Obr. 8 Rozdelenie položiek testu zo SJL podľa obťažnosti

3.2 Oblasť testu

Test z hľadiska úspešnosti môžeme interpretovať v dvoch rovinách:

1. úspešnosť podľa jednotlivých oblastí,
2. úspešnosť žiakov v jednotlivých úlohách.

Testové úlohy je možné z tematického hľadiska rozdeliť do troch oblastí:

1. čítanie s porozumením: zamerané aj na analýzu a interpretáciu textov,
2. jazyk: vývin jazyka, lexikológia, morfológia, štylistika, syntax, zvuková stránka jazyka, pravopis,
3. literatúra: literárna história, literárna teória.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad jednotlivých testových položiek zaradených do konkrétnych oblastí predmetu SJL.

Tab. 5 Úlohy zaradené do jednotlivých oblastí

Slovenský jazyk a literatúra	25 1403 – zaradenie do oblastí
Čítanie s porozumením	1, 2, 3, 9, 10, 13, 14, 17, 18, 19, 23, 25, 26, 27, 30, 33, 34, 35, 36, 41, 42, 46, 49, 50, 57, 58
Vývin jazyka	52
Lexikológia	3, 8, 21, 30, 31, 38, 60
Morfológia	5, 7, 15, 16, 20, 46, 47, 53, 56
Štylistika	4, 22, 28, 29, 32
Syntax	24, 63, 64
Zvuková stránka jazyka	6, 39, 40
Pravopis	22, 23, 56
Literárna história	43, 51, 52, 54, 55, 61
Literárna teória	9, 10, 11, 12, 14, 19, 22, 37, 38, 42, 43, 44, 45, 48, 59, 60, 62

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach a ich prekryvanie sa s čítaním s porozumením.

V nasledujúcich kapitolách sa budeme venovať interpretácii úloh z jednotlivých oblastí testu na základe štatistických ukazovateľov, pričom našim cieľom je poukázať najmä na ich obťažnosť a citlivosť, resp. na niektoré ďalšie zaujímavé charakteristiky. Analýza položiek sa týka **iba súboru žiakov bez znevýhodnenia**, ktorí sa zúčastnili na marcovom riadnom termíne EČ MS 2025 zo SJL a ktorých priemerná úspešnosť v teste bola **62,0 %**.

3.2.1 Čítanie s porozumením

Priemerná úspešnosť **64,9 %**.

(GYM 74,9 %, SOŠ 59,3 %, konzervatóriá 63,3 %, SŠŠ 61,6 %, ŠUP 63,9 %)

Čítanie s porozumením testovalo 26 úloh, ktoré mali testovať myšlienkové operácie od zapamätania až po hodnotenie (položka č. 13), pričom 17 úloh testovalo iba čítanie s porozumením. Podľa výsledkov zo štatistických údajov 3 úlohy boli v pásme veľmi ľahkých položiek; skúšali schopnosť žiakov aplikovať alebo využívať informácie z textu. Ostatné položky boli svojou obťažnosťou rozdelené do pásma ľahkých položiek (13 úloh), stredne obťažných položiek (8 úloh) a obťažných položiek (2 úlohy). Do pásma veľmi obťažných položiek nepatrila ani jedna úloha z tejto oblasti. 20 položiek podľa CTT vyhovujúco rozlíšilo žiakov jednotlivých výkonnostných skupín a šesť položiek (č. 1, 10, 25, 33, 49 a 57) malo nevyhovujúcu citlivosť/rozlišovaciu schopnosť.

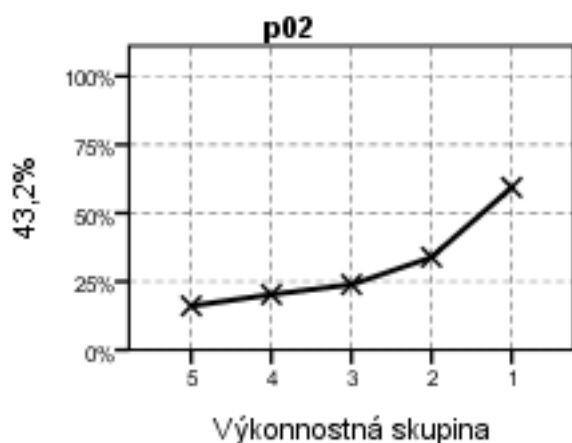
02. Webová poradňa sa v odpovedi v ukážke 1

- (A) odvoláva na tradičný jazykovedný časopis.
- (B) vyjadruje iba k používaniu dvojslovných spojení.
- (C) stavia zamietavo k používaniu ustálených výrazov.
- (D) vyhýba pripomienkam používateľov jazyka.

Tab. 6 Analýza distraktorov položky 02 – s výberom odpovede

		A02	B02	C02	D02	X02
1	P. Bis.	,27	-,12	-,19	,02	-,01
2	p	,31	,45	,17	,07	,00
3	N	5312,00	7746,00	2940,00	1242,00	63,00

Správnu odpoveď A si nevolilo najviac žiakov. Z tabuľky vyplýva, že najviac – 45 % žiakov si volilo distraktor B, čo svedčí o povrchnom čítaní odborného textu v ukážke. Navyše, najmenej atraktívny distraktor D má kladnú hodnotu, čo znamená, že si ho volili aj niektorí v teste celkovo úspešnejší žiaci. Preto je aj hodnota medzipoložkovej korelácie P. Bis. Pri správnej odpovedi znížená.

Obr. 9 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Z grafu vyplýva, že položka rozlíšila všetky výkonnostné skupiny – s rastúcim výkonom stúpa aj krivka citlivosti a rozdiel medzi prvou a piatou výkonnostnou skupinou predstavuje 43,2 %. V grafe vidíme, že položka rozlíšila najmä žiakov prvej výkonnostnej skupiny, pričom najmä pre posledné tri výkonnostné skupiny bola približne rovnako náročná. Položka bola pre žiakov gymnázií stredne obťažná, pre maturantov zo SOŠ bola obťažná.

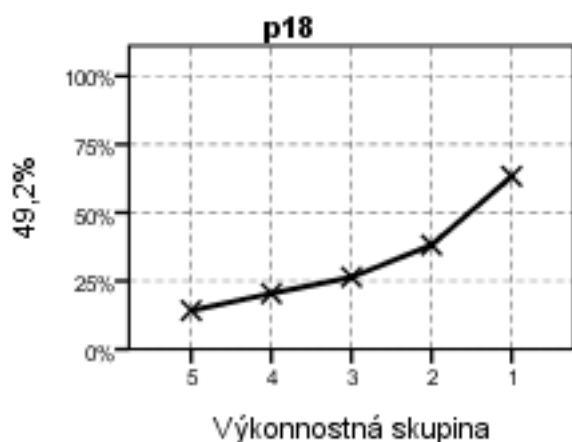
18. Ktoré tvrdenie nevyplýva z ukážky 3?

- (A) Národné lesnícke centrum vo Zvolene je nadradené komplexu LignoSilva.
- (B) Tomáš Gergeľ je vedúcim vývoja v Národnom lesníckom centre vo Zvolene.
- (C) Z rôznych druhov dreva môže byť vo Zvolene skenované napríklad dubové.
- (D) 3D CT skener je cenným prírastkom biotechnologického parku vo Zvolene.

Tab. 7 Analýza distraktorov položky 18 – s výberom odpovede

		A18	B18	C18	D18	X18
1	P. Bis.	-,01	,32	-,26	-,11	-,03
2	p	,36	,32	,25	,06	,00
3	N	6253,00	5624,00	4374,00	1010,00	48,00

Správnu odpoveď B si volil druhý najvyšší počet žiakov. Jej hodnota P. Bis. je nad 0,3 – položka dostatočne korelovala so zvyškom testu. Podľa záporných hodnôt P. Bis. všetkých distraktorov vidíme, že si ich volili žiaci celkovo v teste menej úspešní; aj podľa IRT si najmä distraktor A volili žiaci s podpriemernou úrovňou schopností, ktorí zrejme nepozorne čítali text ukážky a nepochopili súvislosti, resp. vzťah medzi spomínanými inštitúciami, prípadne si nepozorne prečítali negatívne formulovaný kmeň úlohy.

Obr. 10 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Úloha č. 18 patrila k obťažným položkám, čo naznačuje aj umiestnenie krivky citlivosti prevažne v spodnej časti grafu. Žiaci prvej výkonnostnej skupiny riešili položku s priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa okolo 65,0 % a žiaci poslednej výkonnostnej skupiny ju riešili s priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa pod 20,0 %. Položka teda vyhovujúco rozlíšila žiakov. Pre gymnazistov bola opäť položka stredne obťažná, pre žiakov SOŠ bola obťažná.

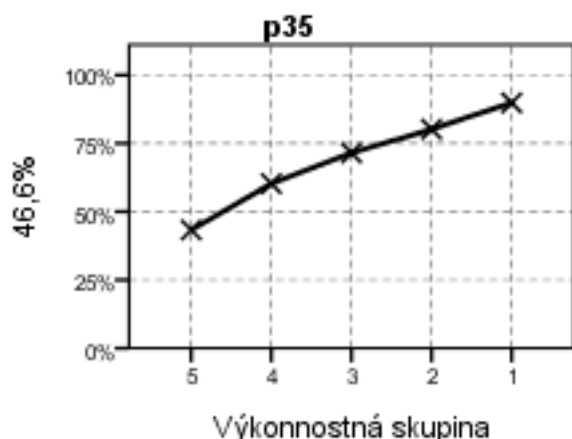
35. Ktoré vysvetlenie zodpovedá poslednej vete ukážky 5?

- (A) Niekedy aj cesta môže byť cieľom.
- (B) Tesne pred dosiahnutím cieľa sa nieto čoho obávať.
- (C) Blížiacemu sa cieľu predchádzajú ťažkosti.
- (D) Človek sa často vzdáva pred cieľom.

Tab. 8 Analýza distraktorov položky 35 – s výberom odpovede

		A35	B35	C35	D35	X35
1	P. Bis.	-,13	-,16	,32	-,23	-,02
2	p	,02	,03	,69	,26	,00
3	N	273,00	522,00	11949,00	4534,00	29,00

69,0 % žiakov si volilo správnu odpoveď C. Distraktory A a B boli volené veľmi malými počtami celkovo v teste menej úspešných žiakov. Vidíme, že hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je vyhovujúca, položka teda dobre korelovala so zvyškom testu, pretože ju správne vyriešili celkovo v teste úspešnejší žiaci. V úlohe bolo treba správne interpretovať poslednú vetu ukážky z diela *Alchymista*: „Hovorí, že najtemnejšia noc je práve pred svitaním.“ Interpretácia a integrácia myšlienok tak pre viac ako dve tretiny žiakov nepredstavovali problém.

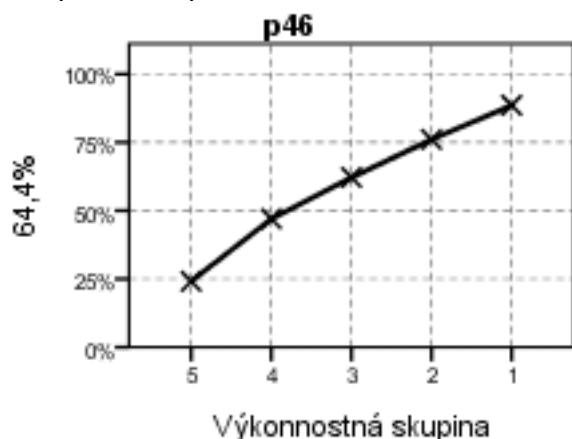
Obr. 11 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf ukazuje, že položka vyhovujúco rozlíšila žiakov. Aj celkovo v teste najmenej úspešní žiaci poslednej výkonnostnej skupiny ju riešili so slušnou priemernou úspešnosťou okolo 45 %. Krivka citlivosti sa nachádza prevažne v hornej polovici grafu, čo naznačuje, že úloha bola pre žiakov ľahká. Položka sa ukázala ako veľmi ľahká pre gymnazistov, pre žiakov SOŠ bola ľahká.

46. Doplňte na základe textu ukážky 6 do nasledujúcej vety jedno vhodné podstatné meno.

L obhajoval svoju nevedomosť tým, že bol _____.

Správna odpoveď: vidiečan/dedinčan/vidiečanom/dedinčanom/z vidieka/z dediny

Obr. 12 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Stredne obťažná položka vynikajúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, ako je to vidno na grafe a ako to vyplýva aj z analýz IRT. Pri centrálnom hodnotení neboli žiakom uznávané odpovede typu „sedlák“/„sedliak“ či „vidlák“ vzhľadom na požiadavku vhodného podstatného mena, ktorým nespisovné, ba hanlivé výrazy „sedlák“/„vidlák“ nie sú. Odpoveď „sedliak“ nemohla byť uznaná vzhľadom na kontext – L v ukážke 6 síce spomína, že žil na vidieku; nie každý vidiečan sa však venuje poľnohospodárstvu. Položka súvisela sčasti aj s morfológiou, keďže žiaci mali uviesť podstatné meno – toto im však problém nerobilo. Položka bola pre žiakov GYM ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola stredne obťažná.

3.2.2 Jazyková zložka

Priemerná úspešnosť **60,4 %**.

(GYM 73,0 %, SOŠ 53,2 %, konzervatóriá 59,2 %, SŠŠ 56,2 %, ŠUP 57,8 %)

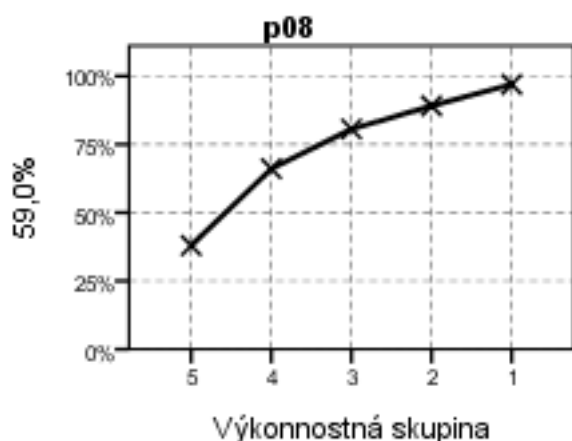
V oblasti **vývin jazyka** bolo cieľom jedinej položky č. 52, ktorá sa prelínala aj s literárnou históriou, aplikovať konceptuálne poznatky o predpisovnej podobe slovenčiny ako jazyka diela *Valaská škola mravúv stodola*. Priemerná úspešnosť v tejto položke bola **20,6 %** (GYM 22,7 %, SOŠ 19,1 %).

V **lexikológii** bolo špecifickým cieľom všetkých siedmich položiek aplikovať vedomosti z lexikológie. Mali testovať myšlienkové operácie od zapamätania po aplikáciu. Položky č. 3 a 30 boli prepojené s čítaním s porozumením, položky č. 38 a 60 s teóriou literatúry. Štyri položky sa zaradili medzi ľahké, jedna bola veľmi ľahká, jedna stredne obťažná a jedna obťažná. Okrem položky č. 21, ktorá bola najľahšou položkou testu, mali vyhovujúcu citlivosť.

08. Doplňte správny jednoslovný jazykovedný termín do nasledujúcej vety.

Podľa vzájomného vzťahu medzi ich významami slovesá *bežať* a *utekať* sú _____.

Správna odpoveď: synonymá/synonymami/synonymné/rovnoznačné

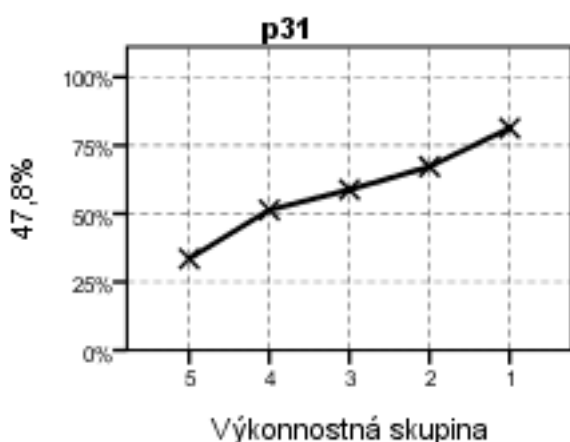

Obr. 13 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že položka mala vyhovujúcu citlivosť, pričom najvýraznejšie odlíšila žiakov piatej výkonnostnej skupiny. Aj podľa IRT mala položka vysoký informačný prínos v skupine žiakov s nízkou úrovňou schopnosti i iné vyhovujúce parametre. Celkovo maturanti s položkou väčšie ťažkosti nemali, keďže krivka citlivosti sa nachádza prevažne v hornej polovici grafu. Položka výborne korelovala s ostatnými úlohami testu. Pri centrálnom hodnotení sa žiakom uznávali rozličným spôsobom napísané vecne správne odpovede. Položka bola pre gymnazistov veľmi ľahká a pre žiakov SOŠ bola ľahká.

31. Napíšte názov slovotvorného postupu, ktorým vznikli slová *novostavba* a *maloobchod*.

Správna odpoveď: skladaním/skladanie/kompozíciou/kompozícia

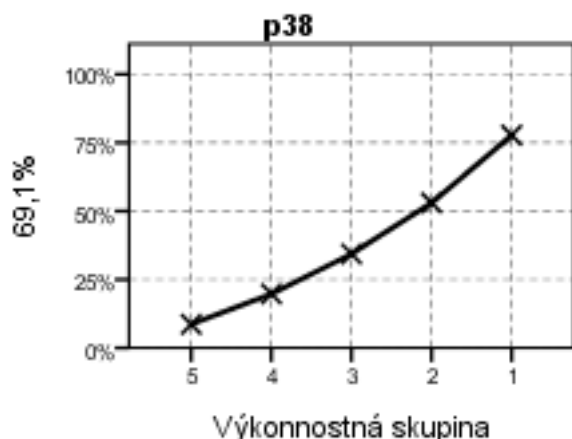

Obr. 14 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Opäť v grafe vidíme stúpajúcu krivku citlivosti svedčiacu o dobrom rozlíšení žiakov všetkých výkonnostných skupín. Úlohy zamerané na slovotvorbu sú typickými a veľmi frekventovanými testovými úlohami, napriek tomu i napriek veľkej tolerancii znení odpovedí pri centrálnom hodnotení sa úloha zaradila medzi stredne ťažné položky. Pre gymnazistov bola ľahká, pre maturantov z ostatných stredných škôl bola stredne ťažná.

38. Vypíšte z poslednej priamej reči dvojicu slov s opačným významom.

Správna odpoveď: *začína sa – končí sa/začína sa, končí sa/ začínať sa – končiť sa/ začínať sa, končiť sa*

Obr. 15 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Parametre tejto otvorenej položky sú podľa oboch štatistických metodológií výborné, pričom podľa IRT ide o položku s vysokým informačným prínosom u žiakov s priemernou úrovňou schopnosti. Celkovo sa zaradila medzi obťažné položky – správne ju vyriešilo 38,7 % žiakov. Žiaci museli uviesť odpoveď pravopisne správne, keďže išlo o vypísanie slov z textu. Pri centrálnom hodnotení sa uznávali odpovede napísané rôznym spôsobom, dokonca aj bez segmentu *sa*, čo je z hľadiska morfológie síce nesprávny tvar daných slovies, úloha však testovala znalosť opozít/antoným a patrila primárne do lexikológie, preto boli takéto odpovede žiakov akceptovateľné. Veľmi častou nesprávnou odpoveďou bolo vypisovanie dvojice slov *začiatočník* a *dobyvateľ*, ktoré však nemajú opačné významy. Podobne ako aj pri iných úlohách s krátkou odpoveďou bola neriešenosť tejto položky veľmi nízka (iba 8,1 % žiakov ju preskočilo). Pre gymnazistov bola položka stredne obťažná, pre žiakov SOŠ obťažná.

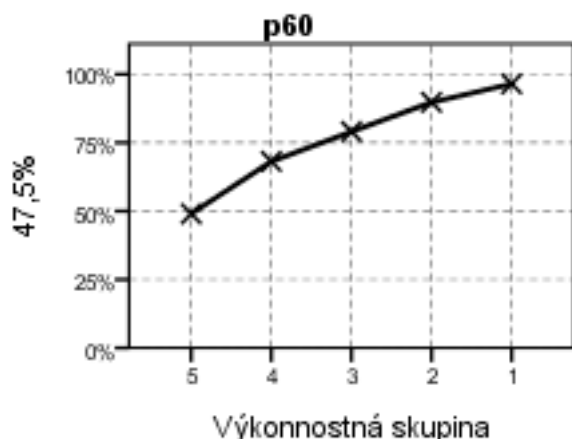
60. V ktorej vete z ukážky 8 sa nachádza nepriame pomenovanie?

- (A) *Nad hlavami im hrkútal holub.*
- (B) *A obidvaja súčasne tíško šeptali...*
- (C) *Držali sa za ruky pred svojím veľkým priateľom...*
- (D) *Schúlili sa vo výklenku piliera na schodoch...*

Tab. 9 Analýza distraktorov položky 60 – s výberom odpovede

		A60	B60	C60	D60	X60
1	P. Bis.	-,17	-,23	,37	-,18	-,07
2	p	,07	,09	,77	,06	,01
3	N	1264,00	1641,00	13243,00	1065,00	95,00

Správnu odpoveď C si zvolil najvyšší počet žiakov – vyše tri štvrtiny. Medzipoložková korelácia je vyhovujúca, ako ukazuje hodnota P. Bis. Voľba distraktorov je rovnomerná, čo svedčí o ich dobrom výbere autorským tímom.

Obr. 16 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

V hornej polovici grafu umiestnená krivka citlivosti ukazuje, že napriek svojej jednoduchosti položka vyhovujúco rozlíšila žiakov jednotlivých výkonnostných skupín. Žiaci prvej výkonnostnej skupiny ju riešili s vyše deväťdesiatpercentnou priemernou úspešnosťou, žiaci poslednej výkonnostnej skupiny s približne päťdesiatpercentnou priemernou úspešnosťou. Aj podľa IRT mala položka výborné ukazovatele. Pre gymnazistov bola veľmi ľahká, pre ostatných maturantov bola ľahká.

Priemerná úspešnosť v lexikológii je **66,5 %** (GYM 78,6 %, SOŠ 59,8 %, konzervatóriá 64,2 %, SŠŠ 62,0 %, ŠUP 61,3 %).

V **morfológii** boli podľa výsledkov štatistických analýz tri úlohy veľmi ľahké, jedna bola v pásme ľahkých položiek, tri úlohy skončili v pásme stredne ťažných položiek a k ťažným položkám sa zaradili dve úlohy. Úlohy mali špecifický cieľ v uplatnení vedomostí z tvaroslovia; položka č. 46 súvisela s čítaním s porozumením a položka č. 56 s pravopisom. Mali testovať myšlienkové operácie zapamätanie, porozumenie, aplikácia na úrovni faktických až procedurálnych poznatkov. Všetky položky okrem veľmi ľahkej položky č. 5 dobre rozlíšili žiakov v teste celkovo úspešnejších od žiakov celkovo v teste menej úspešných.

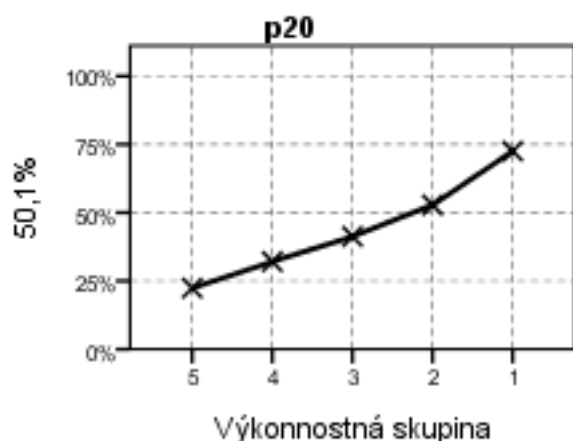
20. Čo majú spoločné zvýraznené slová *technológia*, *excelentnosť*, *hodnota* z ukážky 3?

- (A) Sú to konkrétne podstatné mená.
- (B) Sú to abstraktné podstatné mená.
- (C) Sú to podstatné mená ženského rodu skloňujúce sa podľa rovnakého vzoru.
- (D) Sú to podstatné mená ženského rodu skloňujúce sa podľa dvoch rôznych vzorov.

Tab. 10 Analýza distraktorov položky 20 – s výberom odpovede

		A20	B20	C20	D20	X20
1	P. Bis.	-,10	,31	-,19	-,16	-,04
2	p	,08	,44	,06	,42	,00
3	N	1305,00	7654,00	1006,00	7270,00	68,00

V tabuľke vidíme vyhovujúce hodnoty stredne obťažnej položky zameranej na základy tvaroslovia. 44,2 % žiakov nemalo problém s identifikovaním uvedených podstatných mien ako abstraktných, približne 42 % žiakov si zvolilo distraktor D, čo svedčí o neovládaní vzorov ženského rodu. Približne 8 % žiakov zvolilo presný opak správnej odpovede – distraktor A, takže o nich možno konštatovať, že nedisponujú ani základnými vedomosťami z tvaroslovia.

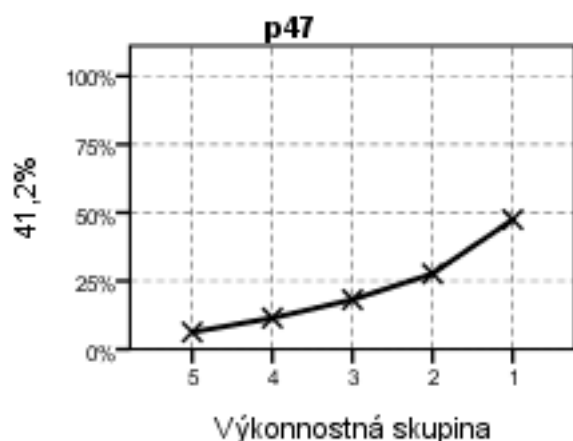

Obr. 17 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf dokumentuje, že stredne obťažná položka dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Pre žiakov gymnázií bola úloha stredne obťažná, pre maturantov zo SOŠ bola obťažná.

47. Napíšte skloňovací vzor pomnožného podstatného mena z ukážky 6.

Správna odpoveď: ulica

Obr. 18 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Krivka citlivosti sa nachádza v dolnej časti grafu; ani výraznejšie odlíšení žiaci prvej výkonnostnej skupiny neriešili túto položku s priemernou úspešnosťou nad 50,0 %. Položka bola druhou najťažšou úlohou v teste, neriešilo ju necelých 15 % žiakov napriek tomu, že jediné pomnožné podstatné meno *Himaláje* sa v texte nachádzalo v troch rôznych tvaroch,

z ktorých sa dal jednoznačne určiť nielen jeho rod, ale aj skloňovací vzor. Korelácia so zvyškom testu je vyhovujúca. Pre žiakov GYM bola obťažná, pre žiakov SOŠ bola veľmi obťažná.

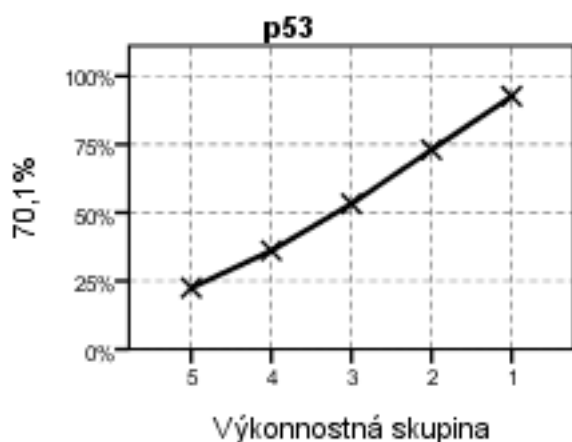
53. Ktoré tvrdenie o slovách *krátká* a *trávi* z ukážky 7 je pravdivé?

- (A) Dodržiava sa v nich pravidlo o rytmickej krátení.
- (B) Majú slabiku tvorenú slabikotvornou spoluhláskou.
- (C) Patria k plnovýznamovým slovným druhom.
- (D) Patria k neohybným slovným druhom.

Tab. 11 Analýza distraktorov položky 53 – s výberom odpovede

		A53	B53	C53	D53	X53
1	P. Bis.	-,28	-,19	,46	-,18	-,07
2	p	,14	,22	,55	,08	,01
3	N	2432,00	3826,00	9605,00	1330,00	117,00

V tabuľke vidíme ideálne hodnoty stredne obťažnej položky so zatvorenou odpoveďou. Správnu odpoveď C si zvolilo najviac žiakov. Hodnota P. Bis. pri nej je vysoká – správne na položku teda odpovedali najmä žiaci celkovo v teste úspešní, čo je zrejmé aj zo záporných hodnôt P. Bis. pri distraktoroch.

Obr. 19 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Položka ukážkovo rozlíšila žiakov, jej parametre aj podľa IRT sú výborné (vysoký informačný prínos u žiakov s priemernou úrovňou schopnosti); pre gymnazistov bola ľahká, pre žiakov SOŠ stredne obťažná.

Priemerná úspešnosť v morfológii je **59,1 %** (GYM 72,6 %, SOŠ 51,6 %, konzervatóriá 56,9 %, SŠŠ 54,7 %, ŠUP 55,0 %).

Z oblasti **štylistiky** bolo v teste päť úloh. Bolo pri nich potrebné zapojenie myšlienkových operácií zapamätanie, porozumenie a aplikácia na úrovni faktických až konceptuálnych

poznatkov. Na základe štatistík vyšla jedna položka ako veľmi ľahká, dve sa ukázali ľahké a dve vyšli ako stredne ťažné. Veľmi ľahká položka č. 4 nedostatočne rozlíšila žiakov.

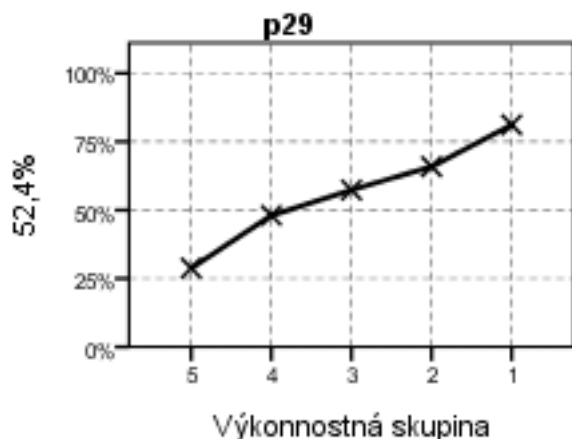
29. Slohový útvar/žáner obsahujúci výrazové prostriedky z viacerých jazykových štýlov je

- (A) polysémický.
- (B) subjektívny.
- (C) objektívny.
- (D) hybridný.

Tab. 12 Analýza distraktorov položky 29 – s výberom odpovede

		A29	B29	C29	D29	X29
1	P. Bis.	,08	-,27	-,32	,32	-,04
2	p	,19	,08	,16	,56	,00
3	N	3357,00	1363,00	2808,00	9736,00	43,00

Správnu odpoveď D si zvolila viac ako polovica žiakov. Distraktory si žiaci volili relatívne rovnomerne, čo svedčí o ich vhodnom koncipovaní autormi testu. Avšak hodnota P. Bis. pri distraktore A je kladná – vybrali si ho teda aj niektorí celkovo v teste úspešní žiaci (podľa IRT jeho atraktivita stúpa až po nadpriemernú úroveň schopnosti), ktorých zrejme zmiatla predpona poly- a už nevenovali pozornosť správnej možnosti D, ktorá je známym a frekvencovaným pojmom aj vzhľadom na moderné technológie (napr. hybridné pohony automobilov a pod.).

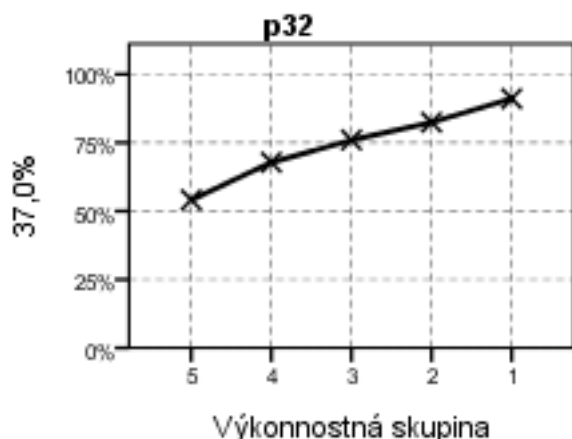
Obr. 20 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Položka vyhovujúco rozlíšila žiakov; pre gymnazistov bola ľahká, pre žiakov SOŠ stredne ťažná.

32. Doplňte do nasledujúcej vety správny názov slohového postupu.

Vo zvýraznenej časti ukážky 4 sa uplatnil slohový postup.

Správna odpoveď: informačný (slohový postup)

Obr. 21 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Táto ľahká položka vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín (citlivosť je nad 30 %), pričom žiaci prvej výkonnostnej skupiny úlohu riešili s priemernou úspešnosťou okolo 90,0 % a ani celkovo v teste najmenej úspešným žiakom nerobila väčšie problémy – zvládli ju s priemernou úspešnosťou nad 50 %. Úloha zameraná na určovanie slohového postupu je tradičnou úlohou v testoch EČ MS, pri centrálnom hodnotení sa žiakom uznávala aj odpoveď „informatívny“, keďže úloha nevyžadovala presný jazykovedný termín, prihliadalo sa na vecnú správnosť odpovede. Hodnota P. Bis. položky je nižšia, čo môže byť spôsobené jej nižšou obťažnosťou. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre žiakov SOŠ bola ľahká.

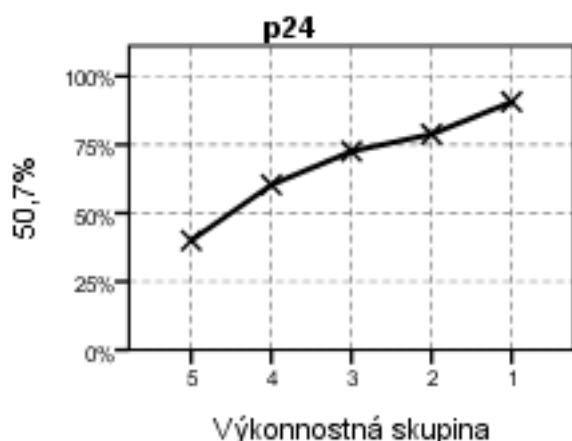
Priemerná úspešnosť v štylistike je **64,6 %** (GYM 76,2 %, SOŠ 57,8 %, konzervatóriá 65,3 %, SŠŠ 60,1 %, ŠUP 67,4 %).

Oblasť **syntaxe** bola v tohtoročnom teste zastúpená iba otvorenými úlohami, ktorých špecifickým cieľom bolo aplikovať konceptuálne poznatky zo skladobnej roviny jazyka. Zo štatistických výsledkov vyplýva, že všetky tri položky boli ľahké a vyhovujúco rozlíšili žiakov. Úloha s krátkou odpoveďou č. 63 mala podľa CTT najväčšiu rozlišovaciu silu/citlivosť aj hodnotu medzipoložkovej korelácie P. Bis. v rámci celého testu EČ MS zo SJL.

24. Pomenujte vetný člen zvýraznený v nasledujúcej vete.

*Tu sa používa najkvalitnejšie **drevo**.*

Správna odpoveď: podmet/subjekt

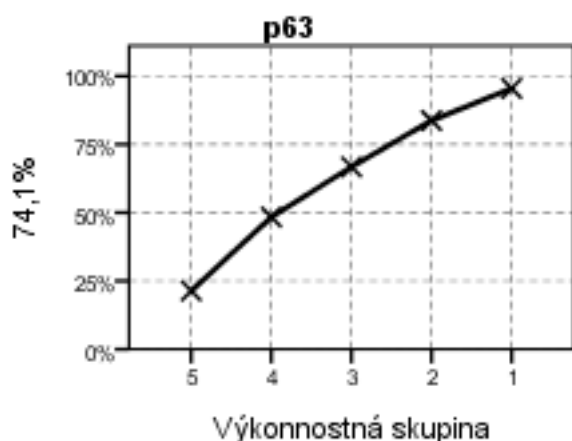

Obr. 22 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Väčšina žiakov nemala problém správne určiť vetný člen podmet. Žiakom sa pri centrálnom hodnotení neuznávali odpovede typu zamlčaný podmet/nevyjadrený podmet a podobné kombinácie odpovedí. Položka bola pre žiakov ľahká, o čom svedčí aj umiestnenie krivky citlivosti prevažne v hornej časti grafu. Všetky parametre tejto ľahkej položky sú vyhovujúce. Pre gymnazistov bola veľmi ľahká, pre žiakov SOŠ ľahká.

63. Vypíšte z úryvku diela *Peter a Lucia* prvé slovo jednočlennej mennej/neslovesnej vety.

Správna odpoveď: *Posledný/posledný*

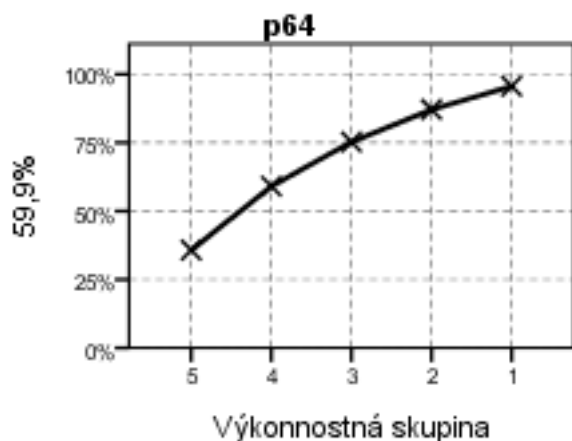
Obr. 23 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Rozlišovacia sila tejto položky bola z hľadiska CTT najvyššia v celom teste, z hľadiska IRT druhá najvyššia a jej informačný prínos bol najvyšší práve pri žiakoch s priemernou úrovňou schopnosti. Korelácia položky so zvyškom testu bola tiež najvyššia spomedzi všetkých položiek testu, pričom neriešenosť tejto úlohy napriek jej miestu na konci testu bola iba necelých 10 %. Žiakom sa uznávali len odpovede napísané pravopisne správne, keďže išlo o vypisovanie (odpisovanie) slova z ukážky. Uznávala sa im aj vypísaná celá veta *Posledný*

zvuk zvonku. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre žiakov SOŠ bola až stredne obtiažná.

64. Koľko viet obsahuje podčiarknuté súvetie v ukážke 8?

Správna odpoveď: 3/tri (vety)

Obr. 24 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Podobne ako pri predošlej položke konštatujeme dobré parametre podľa oboch štatistických metodológií, pričom podľa IRT išlo o položku s vysokým informačným prínosom práve v skupine žiakov s nízkou úrovňou schopnosti. Žiaci mali analyzovať súvetie obsahujúce aj viacnásobný priamy predmet, ktorým sa však väčšina z nich nedala zmiestť a správne uviedla počet viet v súvetí. Pri centrálnej hodnotení sa objavovali aj odpovedové háčky so správnou, no zbytočne dlhou odpoveďou, ktorej písanie mohlo žiakov zdržiavať, pritom stačilo uviesť odpoveď číslom, ako je to pri takomto type úloh bežné a možné. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre žiakov SOŠ bola ľahká.

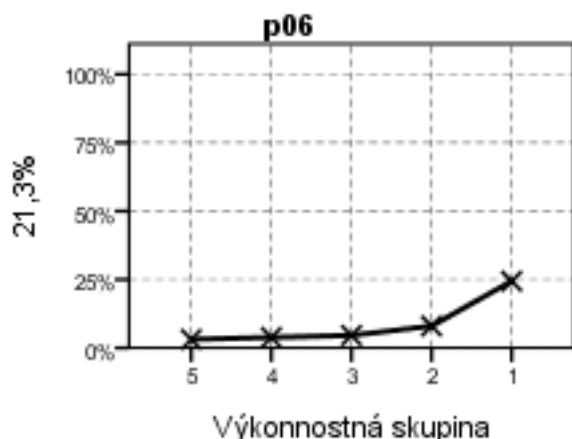
Priemerná úspešnosť v syntaxi je **67,3 %** (GYM 84,4 %, SOŠ 57,8 %, konzervatóriá 65,9 %, SŠŠ 62,9 %, ŠUP 62,3 %).

Zvuková stránka jazyka bola v teste zastúpená troma úlohami, ktorých špecifickým cieľom bolo uplatniť vedomosti z fonetiky. Mali testovať myšlienkové operácie aplikácia a analýza na úrovni konceptuálnych a procedurálnych poznatkov. Podľa štatistických ukazovateľov jedna položka bola ľahká, jedna stredne obtiažná a položka č. 6 bola najobtiažnejšou v celom teste.

06. Vypíšte z nasledujúcej vety to slovo, v ktorom v prúde reči dochádza k znelostnej asimilácii/spodobovaniu.

Výraz bežecký pás dostatočne plní identifikačnú a komunikačnú funkciu pomenovania tréningového stroja.

Správna odpoveď: pás

Obr. 25 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

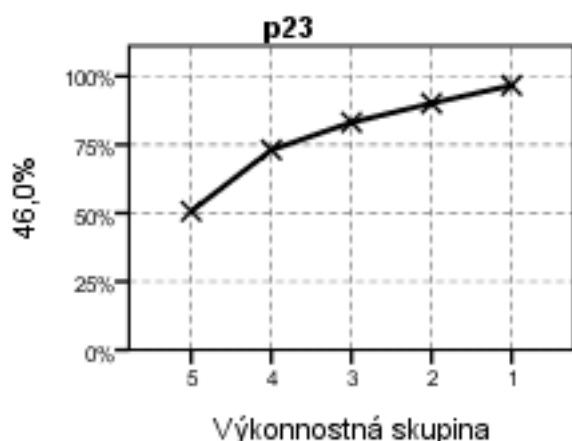
Krivka citlivosti sa nachádza v spodnej časti grafu a stúpa mierne iba pri prvej výkonnostnej skupine. Ako sme spomínali vyššie, išlo o najťažšiu úlohu v celom teste (s priemernou žiackou úspešnosťou 8,8 % podľa CTT). Vidíme, že aj celkovo v teste najúspešnejší žiaci ju riešili s priemernou úspešnosťou iba na úrovni 25 %, preto je aj hodnota medzipoložkovej korelácie P. Bis. znížená. Priemerná úspešnosť ostatných výkonnostných skupín sa približovala k 0 %. Podľa IRT práve táto zatvorená položka mala najvyšší informačný prínos u žiakov s vysokou úrovňou schopnosti. Pri centrálnom hodnotení sa ako najčastejšia nesprávna odpoveď objavovalo slovo *výraz*, v ktorom sa však v danej vete v prúde reči hláska z nespodobuje. To môže znamenať, že žiaci, ktorí túto nesprávnu odpoveď uviedli, sa uspokojili s výberom prvého slova vety, ktoré síce ako izolované znie so spodobovaním z na s, neznie tak však v prúde reči v danej vete. Spodobovanie neznelej hlásky s na znelú hlásku z na hranici slova *pás*, ktoré bolo správnou odpoveďou, si drvivá väčšina maturantov neuvedomila. Úlohy zamerané na znelostnú asimiláciu sú typickými v testoch EČ MS. Položka bola pre všetkých žiakov veľmi obťažná; bola jedinou veľmi obťažnou položkou v tohtoročnom teste EČ MS (podľa CTT).

Priemerná úspešnosť vo zvukovej rovine je **43,7 %** (GYM 55,9 %, SOŠ 37,0 %, konzervatóriá 43,4 %, SŠŠ 38,9 %, ŠUP 39,7 %).

Na **pravopis** boli zamerané tri položky, pričom jedna súvisela aj s čítaním s porozumením, jedna s morfológiou a jedna so štylistikou i teóriou literatúry. Špecifickým cieľom bolo zapamätať si faktické, resp. aplikovať konceptuálne poznatky z ortografie. Podľa štatistických ukazovateľov bola jedna položka ľahká, jedna stredne obťažná a jedna obťažná. Všetky položky mali vyhovujúcu citlivosť a veľmi dobre rozlíšili žiakov.

23. Ktoré interpunkčné znamienko slúži v ukážke 3 na vytváranie dojmu senzácie/rozhruhu?

Správna odpoveď: (znamienko) výkričník/(znamienko) !

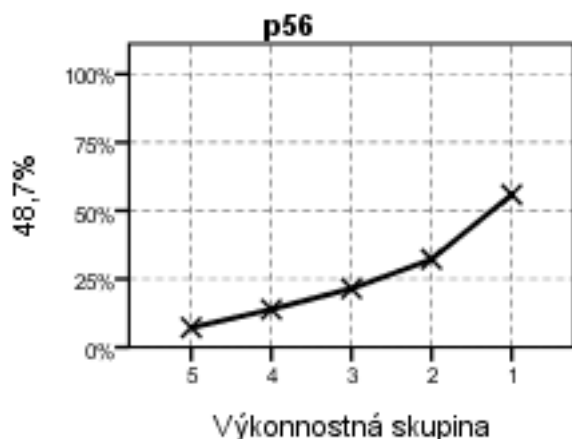

Obr. 26 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Všetky parametre položky boli vyhovujúce (aj podľa metodológie IRT), vidíme výrazný rozdiel medzi úspešnosťou prvej a poslednej výkonnostnej skupiny – napriek tomu, že celkovo išlo o ľahkú položku s priemernou žiackou úspešnosťou 78,7 %. Položka súvisela aj s čítaním s porozumením v rámci publicistického textu. Pre gymnazistov bola veľmi ľahká, pre maturantov zo SOŠ ľahká.

56. Prepíšte podčiarknuté slovné spojenie *Salernusové prísloví* z ukážky 7 podľa súčasných pravidiel pravopisu a gramatiky.

Správna odpoveď: Salernovo príslovie/Salernusovo príslovie

Obr. 27 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

V grafe vidíme umiestnenie krivky citlivosti prevažne v spodnej polovici, čo svedčí o náročnosti položky úzko súvisiacej aj s morfológiou. Obťažná položka najvýraznejšie odlíšila žiakov prvej výkonnostnej skupiny, ktorí ju však riešili s relatívne nižšou priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa okolo 55 %. Hoci žiaci museli napísať slovné spojenie pravopisne správne, pri centrálnom hodnotení sa im uznávali aj odpovede s chybne napísaným *-m-* namiesto skupiny *-rn-* v slove *Salernovo/Salernusovo*. Najčastejšou chybou maturantov však bolo

uvádzanie prípony -e namiesto -o v prídavnom mene a nesprávne použitie dĺžňov. Pre žiakov GYM bola položka stredne obťažná, pre žiakov SOŠ až veľmi obťažná.

Priemerná úspešnosť v pravopise je **49,8 %** (GYM 64,8 %, SOŠ 41,1 %, konzervatóriá 50,5 %, SŠŠ 45,2 %, ŠUP 51,7 %).

3.2.3 Literárna zložka

Priemerná úspešnosť **58,5 %** (GYM 70,5 %, SOŠ 51,8 %, konzervatóriá 60,2 %, SŠŠ 54,1 %, ŠUP 56,5 %).

Oblasť **literárnej histórie** bola v teste zastúpená šiestimi úlohami. Položka č. 43 bola prepojená aj s teóriou literatúry a položka č. 52 s vývinom jazyka. Špecifickým cieľom úloh bolo využitie vedomostí o známom diele, resp. o autoroch a uplatnenie vedomostí z dejín literatúry. Položky boli zamerané na faktické a konceptuálne poznatky a pri ich riešení žiaci využívali myšlienkové operácie zapamätanie a aplikácia. Na základe štatistických údajov je jedna úloha v pásme ľahkých, štyri úlohy sú v pásme stredne obťažných položiek a jedna úloha skončila v pásme obťažných položiek. Všetky položky zaznamenali veľmi dobrú citlivosť.

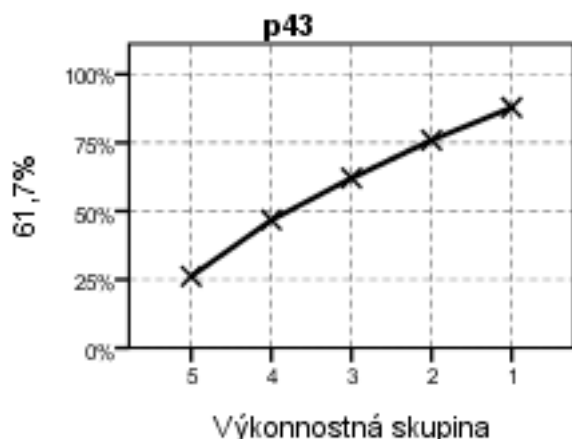
43. Prekvapujúci komický nápad porušujúci logiku situácie, ktorý často využívali aj Lasica a Satinský, sa nazýva

- (A) hyperbola.
- (B) derniéra.
- (C) pointa.
- (D) gag.

Tab. 13 Analýza distraktorov položky 43 – s výberom odpovede

		A43	B43	C43	D43	X43
1	P. Bis.	-,30	-,13	-,14	,41	-,03
2	p	,19	,12	,09	,60	,00
3	N	3322,00	1994,00	1594,00	10340,00	53,00

Správnu odpoveď D si vybralo necelých 60 % maturantov. Z distraktorov bol najatraktívnejší A, podľa jeho zápornej hodnoty P. Bis. však možno skonštatovať, že si ho vyberali žiaci celkovo v teste menej úspešní.

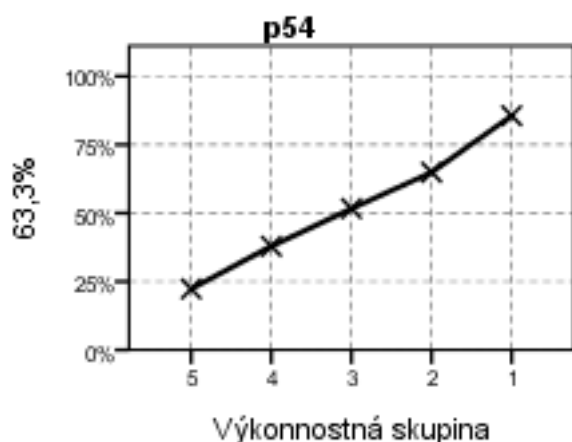

Obr. 28 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na základe grafu možno súdiť, že položka súvisiaca aj s teóriou literatúry mala výbornú rozlišovaciu silu, krivka citlivosti rovnomerne a relatívne prudko stúpa. Parametre položky boli dobré aj podľa IRT. Pre gymnazistov bola táto úloha ľahká a pre maturantov zo SOŠ bola stredne obťažná.

54. Napíšte meno a priezvisko autora diela *Valaská škola mravúv stodola*.

Správna odpoveď: Hugolín Gavlovič/Hugolin Gavlovič

Obr. 29 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Podľa rovnomerne stúpajúcej a v strede grafu umiestnenej krivky citlivosti možno súdiť, že táto stredne obťažná položka vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Jej parametre boli dobré aj podľa IRT. Pri centrálnom hodnotení sa žiakom uznávala aj odpoveď Martin Gavlovič, avšak neuznávali sa odpovede obsahujúce iba časť mena. Ide o povinné dielo, preto majú maturanti ovládať celé meno jeho autora, čo väčšina žiakov preukázala. Pre žiakov GYM bola opäť úloha ľahká a pre žiakov SOŠ stredne obťažná.

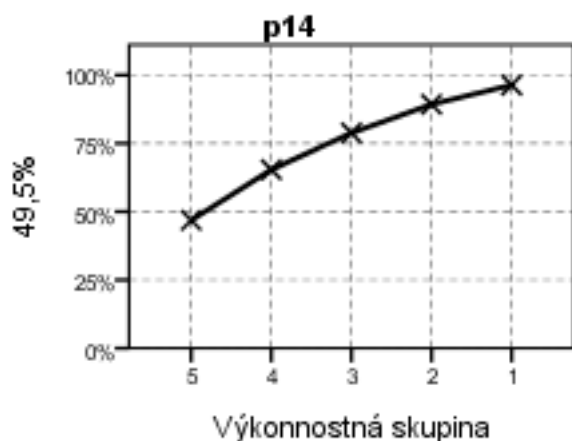
Priemerná úspešnosť v literárnej histórii je **49,3 %** (GYM 62,3 %, SOŠ 41,9 %, konzervatóriá 53,8 %, SŠŠ 45,9 %, ŠUP 44,6 %).

Literárnu teóriu zastupovalo sedemnášť položiek, z ktorých päť sa prelínalo aj s čítaním s porozumením, dve s lexikológiou a jedna so stylistikou i pravopisom. Špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Úlohy testovali myšlienkové operácie od zapamätania po analýzu na úrovni faktických až procedurálnych poznatkov. Tri úlohy boli veľmi ľahké, päť položiek bolo ľahkých, sedem stredne ťažných a dve položky boli v pásme ťažných položiek. Položky č. 10, 11 a 12 viažuce sa k ukážke 2 obsahujúcej netypickú a žiakom menej známu formu básní (haiku) nevyhovujúco rozlíšili žiakov, ostatné položky mali vyhovujúcu citlivosť.

14. Doplňte chýbajúcu časť literárnovedného termínu do nasledujúcej vety.

Haiku v texte C obsahuje narážku na ľudovú _____.

Správna odpoveď: (ľudovú) pieseň/(ľudovú) slovesnosť

Obr. 30 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Úloha súvisela aj s čítaním s porozumením, avšak východiskový text bol veľmi krátky. Žiakom sa neuznávali odpovede tvorbu/tvorba. Z grafu vidno, že úloha v teste vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom aj žiaci poslednej výkonnostnej skupiny ju riešili s vysokou priemernou úspešnosťou tesne pod 50 %. Všetky parametre tejto ľahkej položky boli vyhovujúce aj podľa IRT. Položka bola pre gymnazistov veľmi ľahká, pre žiakov SOŠ bola ľahká.

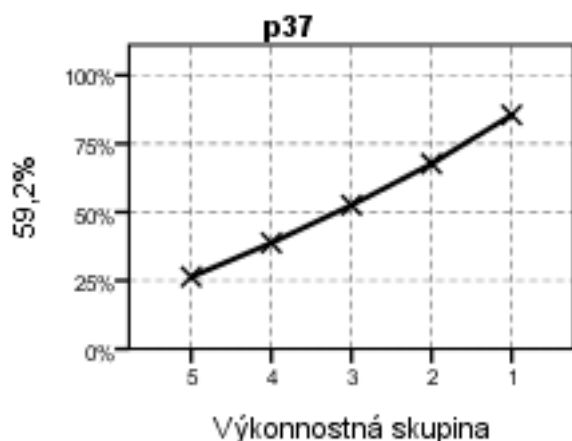
37. Rozprávač v ukážke 5 je

- (A) vševediaci a nezúčastňuje sa na deji.
- (B) objektívny a do deja zasahuje okrajovo.
- (C) subjektívny a zúčastňuje sa na deji.
- (D) priamy a do deja zasahuje okrajovo.

Tab. 14 Analýza distraktorov položky 37 – s výberom odpovede

		A37	B37	C37	D37	X37
1	P. Bis.	,38	-,12	-,21	-,19	-,04
2	p	,54	,17	,13	,16	,00
3	N	9374,00	2882,00	2185,00	2793,00	72,00

Správnu odpoveď A si zvolil najväčší počet žiakov, pričom distraktory boli rovnomerne volené žiakmi celkovo v teste menej úspešnými, ako dokazujú hodnoty P. Bis. pri nich. Položka vyhovujúco korelovala so zvyškom testu, jej parametre boli vyhovujúce aj podľa IRT, žiaci sa podľa očakávania zorientovali v ukážke z diela *Alchymista* a pre väčšinu z nich nebol problém rozprávača správne určiť.

Obr. 31 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Podľa krivky citlivosti umiestnenej uprostred grafu je zrejmé, že úloha sa zaradila k stredne obťažným položkám a vyhovujúco rozlíšila žiakov. Úlohy zamerané na určovanie typu rozprávača sú častými v testoch EČ MS. Položka bola pre gymnazistov ľahká, pre žiakov SOŠ bola stredne obťažná.

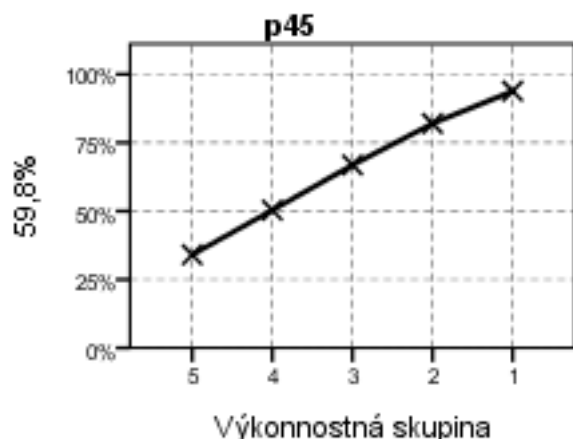
45. Ktoré tvrdenie o vonkajšej kompozícii divadelnej hry je pravdivé?

- (A) Dejstvo sa člení na výstupy.
- (B) Výstup sa člení na dejstvá.
- (C) Replika sa skladá z dialógu.
- (D) Monológ sa skladá z replík.

Tab. 15 Analýza distraktorov položky 45 – s výberom odpovede

		A45	B45	C45	D45	X45
1	P. Bis.	,42	-,21	-,26	-,14	-,06
2	p	,65	,14	,12	,08	,00
3	N	11324,00	2410,00	2138,00	1355,00	82,00

Správnu odpoveď A si zvolil najväčší počet žiakov, distraktory boli volené rovnomerne. V tabuľke teda vidíme ideálne parametre ľahkej položky.

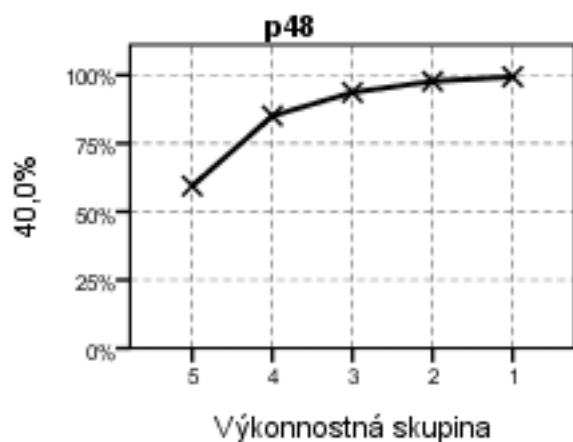

Obr. 32 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Vidíme, že položka výborne rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín a aj podľa IRT bol jej informačný prínos vysoký. Položka bola pre gymnazistov veľmi ľahká, pre maturantov zo SOŠ bola stredne ťažná.

48. Koľko autorských poznámok obsahuje ukážka 6?

Správna odpoveď: 1/jednu (autorskú poznámku)

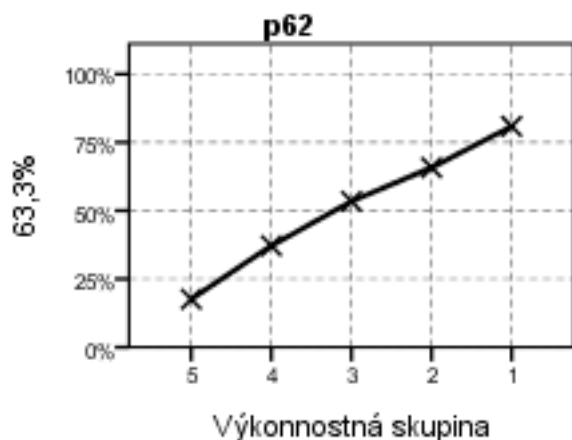

Obr. 33 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf dokazuje vyhovujúcu rozlišovaciu silu položky podľa CTT, korelácia položky so zvyškom testu bola vysoká. Krivka citlivosti v grafe je umiestnená v hornej polovici a vidíme, že rozdiel medzi prvými štyrmi výkonnostnými skupinami je malý, avšak výrazne je odlíšená práve piata skupina. Aj títo celkovo v teste najmenej úspešní žiaci však položku riešili s vysokou priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa okolo 60 %. Podľa IRT mala v rámci celého testu táto položka najvyšší informačný prínos práve v skupine žiakov s nízkou úrovňou schopnosti. Pre maturantov z oboch druhov stredných škôl bola úloha veľmi ľahká.

62. Pomenujte umelecký jazykový prostriedok, ktorý predstavuje zvýraznené slovo v prvom odseku ukážky 8.

Správna odpoveď: epiteton (ornans)/básnický prívlastok

Obr. 34 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Krivka citlivosti v grafe potvrdzuje výbornú rozlišovaciu silu položky a jej umiestnenie v strede grafu napovedá, že ide o stredne obťažnú položku. Všetky jej parametre boli vyhovujúce podľa oboch štatistických metodológií. Žiakom sa počas centrálneho hodnotenia uznávali vecne správne napísané odpovede, avšak neuznávali sa napr. odpovede epiteton constans, keďže v prípade slova *velebné* v slovnom spojení *velebné tóny organa* nešlo o tento druh básnického prívlastku. Pre maturantov z GYM bola táto položka ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola stredne obťažná.

Priemerná úspešnosť v teórii literatúry je **61,9 %** (GYM 73,7 %, SOŠ 55,2 %, konzervatóriá 63,1 %, SŠŠ 56,9 %, ŠUP 60,8 %).

Po vyhodnotení testu je možné skonštatovať, že úspešnosť žiakov v teste bola vyššia na gymnáziách, žiaci z ostatných stredných škôl dosiahli v každej oblasti nižšiu priemernú úspešnosť. Rozdiel medzi žiakmi GYM a žiakmi SOŠ bol **stredne** vecne významný **v čítaní s porozumením** a **silne** vecne významný **v jazykovej zložke aj v literárnej zložke**; pričom v rámci čiastkových oblastí sme zaznamenali stredne vecne významné rozdiely (iné porovnania vzhľadom na menšie počty žiakov z ostatných druhov SŠ neuskutočňujeme). Rozdiely medzi žiakmi GYM a SOŠ sme zaznamenali aj na úrovni kognitívnych procesov – silne vecne významné pri aplikácii a stredne vecne významné pri zapamätaní, porozumení a analýze. Podobne pri využívaní konceptuálnych poznatkov sme zaznamenali silne vecne významný rozdiel; na úrovni ostatných poznatkov sme zaznamenali stredne vecne významný rozdiel v prospech žiakov GYM oproti žiakom SOŠ. Avšak je nutné na tomto mieste pripomenúť, že celkový výsledok – národný priemer – je výsledkom nad očakávanie.

Vo všetkých testových položkách boli teda úspešnejší gymnazisti než žiaci SOŠ. V šesnástich položkách (č. 4, 5, 6, 11, 12, 19, 21, 25, 26, 27, 33, 42, 48, 49, 52 a 57) sa priemerná úspešnosť žiakov SOŠ pohybovala v rovnakom pásme ako u gymnazistov. **Najmenšie rozdiely** v priemernej úspešnosti gymnazistov a žiakov SOŠ boli **pri veľmi ľahkej položke č. 21 a pri ľahkej položke č. 33**. Naopak, **najväčší rozdiel** (stredne vecne významný) medzi úspešnosťou žiakov GYM a SOŠ sme zaznamenali **pri položkách č. 38, 53, a 63**, ktoré sme všetky analyzovali vyššie.

Tab. 16 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

SJL	Priemer v %					
	Druh školy					Spolu
	GYM	SOŠ	konzervatóriá	SŠŠ	ŠUP	
Čítanie s porozumením	74,9	59,3	63,3	61,6	63,9	64,9
Jazyková zložka	73,0	53,2	59,2	56,2	57,8	60,4
Zvuková stránka jazyka	55,9	37,0	43,4	38,9	39,7	43,7
Pravopis	64,8	41,1	50,5	45,2	51,7	49,8
Lexikológia	78,6	59,8	64,2	62,0	61,3	66,5
Morfológia	72,6	51,6	56,9	54,7	55,0	59,1
Syntax	84,4	57,8	65,9	62,9	62,3	67,3
Štylistika	76,2	57,8	65,3	60,1	67,4	64,6
Vývin jazyka	22,7	19,1	26,3	22,3	25,3	20,6
Literárna zložka	70,5	51,8	60,2	54,1	56,5	58,5
Literárna história	62,3	41,9	53,8	45,9	44,6	49,3
Literárna teória	73,7	55,2	63,1	56,9	60,8	61,9

3.3 Žiaci so zdravotným znevýhodnením

Žiaci so zdravotným znevýhodnením (ZZ) tvoria časť skupiny žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), ktorí môžu mať v súlade s platnými legislatívnymi predpismi upravené podmienky na vykonanie maturitnej skúšky. EČ a PFIČ MS zo SJL v marcovom riadnom termíne konalo 2 593 žiakov so ZZ z 507 škôl.

Tab. 17 Počet žiakov so ZZ podľa druhu ZZ v riadnom termíne EČ MS zo SJL 2025

druh zdravotného znevýhodnenia	počet žiakov
sluchové postihnutie	47
zrakové postihnutie	19
telesné postihnutie	50
chorí a zdravotne oslabení	130
vývinové poruchy učenia	2 067
poruchy aktivity a pozornosti	133
poruchy správania	5
narušená komunikačná schopnosť	37
autizmus alebo ďalšie pervazívne vývinové poruchy	105
Spolu	2 593

NIVaM vytvoril a zverejnil organizačné pokyny a dokumenty súvisiace s maturitnou skúškou, ktoré boli doplnené o prílohy s podrobnými informáciami pre žiakov so ZZ o ich prihlasovaní, úpravách podmienok na vykonanie EČ a PFIČ MS, administrácii EČ a PFIČ MS, úpravách hodnotenia testov EČ a prác PFIČ MS.

Úpravy testovacích nástrojov pre žiakov so ZZ sa robili v sídle NIVaM na základe požiadaviek zo škôl. Školy prihlasovali žiakov prostredníctvom elektronického formulára s konkrétnymi požiadavkami na úpravu podľa zdravotného znevýhodnenia žiakov na portáli maturita.svsbb.sk.

Pre žiakov so ZZ sa upravovali testy po formálnej a obsahovej stránke, overovali sa však rovnaké špecifické ciele a myšlienkové operácie ako u žiakov bez zdravotného znevýhodnenia. V teste zo SJL boli nahradené úlohy, ktoré vyžadovali sluchovú skúsenosť (pre žiakov so SP), a úlohy, ktoré overovali pravopis (pre žiakov s VPU).

Administrácia EČ a PFIČ MS na školách, ktoré mali žiakov so ZZ, prebiehala podľa upraveného časového harmonogramu v súlade s platnou legislatívou a organizačnými pokynmi vypracovanými NIVaM. Pre žiakov, ktorí pracovali s pomocou asistenta, tlmočníka

posunkovej reči alebo písali na PC s hlasovým výstupom, alebo mali predĺžený časový limit, boli pripravené samostatné učebne.

Spracovanie odpovedových hárkov a odosielanie výsledkov EČ MS bolo rovnaké ako u žiakov bez ZZ, pričom samotné hodnotenie prebiehalo nasledovne:

- a) Žiaci so ZZ boli hodnotení rovnako ako žiaci bez ZZ, až na skupinu žiakov s vývinovými poruchami učenia (VPU) – dyslexia, dysgrafia, dysortografia. Dyskalkúlia len v spojení s dyslexiou, dysgrafiou či dysortografiou.
- b) Úpravy hodnotenia sa týkali iba žiakov s VPU.
- c) Žiakom spomínaným v bodoch a) a b) sa upravilo hodnotenie:
 - EČ MS – pravopisné chyby boli prípustné, hodnotila sa len obsahová stránka odpovede,
 - PFIČ MS – zrušilo sa hodnotenie vonkajšej formy. V rámci vnútornej formy sa nehodnotil pravopis.

Test EČ MS zo SJL riešilo **2 593** žiakov so ZZ s priemernou úspešnosťou **52,3 %**.

Tab. 18 Celková úspešnosť (v %) žiakov so ZZ a žiakov bez ZZ zo SJL

Žiaci		N	Priemer	SE
Úspešnosť	Žiaci bez ZZ	34 622	62,0	,1
	Žiaci so ZZ	2 593	52,3	,3
	Spolu	37 215	61,4	,1

Rozdiel vo výsledkoch žiakov bez ZZ a žiakov so ZZ v dosiahnutej úspešnosti nebol vecne významný.

Tab. 19 Celková úspešnosť (v %) žiakov so ZZ v EČ MS zo SJL podľa druhu ZZ

Druh ZZ	N	Priemer	SE
SP	47	58,6	2,4
ZP	19	62,9	3,7
TP	50	56,0	2,1
CH a ZO	130	62,6	1,3
VPU	2 067	50,8	,3
PA a P	133	50,6	1,4
PS	5	67,8	10,1
NKS	37	50,2	2,4
AUT	105	65,2	1,5
Spolu	2 593	52,3	,3

V teste EČ MS zo SJL hodnotu viac ako 33,0 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia testu, nedosiahlo 284 žiakov so ZZ, čo predstavuje 11,0 % z 2 593 žiakov so ZZ.

Podrobnejšia analýza výsledkov testu EČ MS zo SJL sa v nasledujúcej podkapitole vzhľadom na počet žiakov so ZZ dotýka iba žiakov s vývinovými poruchami učenia (VPU).

3.3.1 Výsledky testu EČ MS zo SJL žiakov s vývinovými poruchami učenia

Do testovania v predmete slovenský jazyk a literatúra sa zapojilo **2 067** žiakov s VPU zo **457** škôl. Gymnázia boli zastúpené 22,8 %, SOŠ 68,1 %, ŠUP 4,2 %, SŠŠ 2,8 % a konzervatóriá 2,2 %. Najviac škôl bolo z Bratislavského kraja (17,3 %), najmenej z Trnavského kraja (8,3 %). Na EČ MS zo SJL sa zúčastnilo 1 445 chlapcov (69,9 %) a 622 dievčat (30,1 %).

V teste EČ MS zo SJL dosiahli žiaci s VPU priemernú úspešnosť **50,8 %**. Maximálna dosiahnutá úspešnosť bola **96,9 %** a minimálna úspešnosť **14,1 %**.

Zo štatistických ukazovateľov usudzujeme, že test zo SJL bol pre žiakov s VPU primerane náročný. Pri porovnaní výkonu chlapcov a dievčat sme nezaznamenali vecne významné rozdiely. Spôhlivosť merania (reliabilita testu) určená hodnotou Cronbachovho alfa 0,851 je vyhovujúca.

Podobne ako pri žiakoch bez ZZ, uvádzame tabuľky so súhrnnými charakteristikami položiek.

Tab. 20 Súhrnné charakteristiky položiek 1 – 32 podľa CTT (žiaci s VPU)

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Point Biserial
1	68,4	21,2	,0	,0	,0	,105
2	24,7	27,7	,0	,5	,5	,193
3	51,1	43,4	,0	,6	,6	,254
4	78,4	33,9	,0	,3	,3	,236
5	76,5	42,3	,0	,3	,3	,299
6	5,6	3,3	,0	3,2	3,2	,046
7	61,3	44,9	,0	1,1	1,1	,263
8	54,6	73,0	,0	9,7	9,7	,483
9	48,1	36,5	,0	,5	,5	,227
10	58,4	21,5	,0	,1	,1	,073
11	83,5	42,3	,0	,1	,1	,358
12	23,2	-,7	,0	,6	,6	-,053
13	51,9	39,8	,0	,2	,2	,230
14	55,2	52,6	,0	7,4	7,4	,305
15	55,1	52,6	,0	5,4	5,4	,320
16	67,7	50,0	,0	8,7	8,7	,345
17	55,6	58,8	,0	,1	,1	,383
18	24,5	31,8	,0	,3	,3	,210
19	45,8	27,0	,0	,2	,2	,136
20	30,4	39,8	,0	,1	,1	,278
21	94,1	8,0	,0	,1	,1	,119
22	27,5	58,4	,0	7,1	7,1	,424
23	64,9	54,0	,0	4,8	4,8	,351
24	46,2	58,4	,0	10,3	10,3	,364
25	80,6	36,1	,0	,2	,2	,277

26	64,1	46,7	,0	,1	,1	,297
27	42,6	33,2	,0	,5	,5	,181
28	54,1	48,9	,0	,1	,1	,310
29	46,5	57,7	,0	,2	,2	,374
30	50,8	58,8	,0	11,3	11,3	,378
31	40,9	41,2	,0	8,5	8,5	,244
32	62,8	34,3	,0	5,6	5,6	,204

Tab. 21 Súhrnné charakteristiky položiek 33 – 64 podľa CTT (žiaci s VPU)

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Point Biserial
33	56,1	20,4	,0	,2	,2	,107
34	44,1	50,4	,0	,1	,1	,311
35	58,3	47,1	,0	,2	,2	,303
36	69,8	39,1	,0	,1	,1	,268
37	46,1	48,5	,0	,4	,4	,305
38	23,4	42,3	,0	10,3	10,3	,338
39	37,4	38,3	,0	1,7	1,7	,222
40	49,2	54,4	,0	6,8	6,8	,327
41	69,9	31,8	,0	,1	,1	,196
42	59,7	29,9	,0	,2	,2	,182
43	48,5	57,7	,0	,1	,1	,371
44	59,1	40,9	,0	,1	,1	,239
45	47,6	52,6	,0	,7	,7	,321
46	44,3	60,6	,0	10,6	10,6	,391
47	11,6	19,7	,0	25,7	25,7	,200
48	72,5	62,8	,0	4,7	4,7	,447
49	77,1	41,6	,0	,1	,1	,290
50	51,9	30,7	,0	,4	,4	,180
51	57,0	33,9	,0	,6	,6	,193
52	19,8	9,9	,0	,4	,4	,032
53	33,5	43,8	,0	,9	,9	,269
54	34,7	35,8	,0	25,9	25,9	,235
55	29,9	38,3	,0	11,1	11,1	,256
56	12,3	18,2	,0	5,7	5,7	,181
57	80,9	30,3	,0	,7	,7	,227
58	57,8	44,5	,1	,1	,1	,292
59	71,8	28,5	,1	,5	,6	,183
60	62,0	46,7	,1	,2	,3	,282
61	40,5	42,0	,1	,4	,5	,251
62	25,6	48,2	1,8	20,7	22,5	,343
63	36,6	64,6	2,0	14,8	16,8	,446
64	45,9	66,1	2,0	,4	2,4	,417

Pokiaľ ide o výkony žiakov s VPU z GYM a SOŠ, v 6 položkách sme identifikovali len mierne vecne významné rozdiely. (Výsledky žiakov s VPU z ostatných druhov stredných škôl pre malý počet s ostatnými neporovnávame.)

Úspešnosť menšiu ako 33,0 % malo **405** žiakov s VPU, čo predstavuje **21,5 %** zo všetkých žiakov s VPU, ktorí písali test EČ MS zo SJL.

Úspešnosť žiakov s VPU v jednotlivých oblastiach testu EČ MS zo SJL uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 22 Priemerná úspešnosť (v %) žiakov s VPU v oblastiach podľa druhu školy

SJL	Priemer					
	Druh školy					
	GYM	SOŠ	Konzervatóriá	SŠŠ	ŠUP	spolu
Čítanie s porozumením	73,9	53,9	55,6	56,6	56,7	56,4
Jazyková zložka	65,2	43,9	46,7	47,7	46,2	46,6
Zvuková stránka jazyka	47,9	29,2	25,9	34,1	28,1	31,4
Lexikológia	72,8	51,3	55,6	54,7	52,4	54,0
Morfológia	61,3	41,6	45,7	44,2	43,1	44,1
Syntax	69,4	40,2	50,0	42,3	42,9	43,9
Štylistika	73,1	50,8	55,6	56,6	55,5	53,8
Vývin jazyka	26,4	17,9	5,6	7,3	24,3	19,0
Pravopis	71,3	41,7	38,9	58,5	49,1	45,9
Literárna zložka	65,6	44,9	52,3	47,5	49,6	47,7
Literárna história	61,9	40,6	51,0	42,3	47,7	38,8
Literárna teória	61,9	40,9	41,1	45,6	44,8	50,9

Rozdiely medzi žiakmi s VPU z GYM a SOŠ boli v lexikológii, morfológii a teórii literatúry stredne vecne významné. Celkovo v troch hlavných oblastiach testu boli namerané rozdiely medzi maturantmi s VPU z GYM a SOŠ tiež **stredne** vecne významné.

Na konci tejto kapitoly zdôrazňujeme, že výsledky žiakov so ZZ len konštatujeme, nevyvodzujeme z nich jednoznačné závery vzhľadom na nízke počty žiakov v porovnaní so žiakmi bez znevýhodnenia.

(Výsledky žiakov so ZZ v testoch z ostatných predmetov EČ MS neboli vzhľadom na malé počty žiakov podrobené hlbšej analýze, preto nie sú zahrnuté v predmetových správach.)

4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom PFIČ MS je preveriť schopnosť žiaka písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni podľa cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy. PFIČ MS je riadené písanie na základe slovného, vizuálneho alebo sluchového podnetu. Testovali sa ňou zručnosti ako formálne členenie písomného prejavu, dodržanie obsahu, používanie primeraných gramatických štruktúr, rozsah slovnej zásoby, kompozícia, štylizácia a pravopis.

Hodnotenie PFIČ MS SJL riadili vedúci predmetovej komisie na jednotlivých školách. Hodnotiteľmi boli interní učitelia, ktorí majú v aprobácii slovenský jazyk a riadili sa Pokynmi na hodnotenie PFIČ MS a pokynmi vedúceho PK, pričom rešpektovali obsah Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. PFIČ každého žiaka mali posúdiť dvaja hodnotitelia. Hodnotenie PFIČ kontrolovali a svojím podpisom potvrdili predsedovia predmetových maturitných komisií.

Pri hodnotení PFIČ MS zo SJL sa hodnotitelia riadili kritériami na hodnotenie, podľa ktorých hodnotili vonkajšiu formu, vnútornú formu a celkový dojem. Maximálny počet bodov za vnútornú formu (obsah, kompozícia, štýl, jazyk, pravopis) bol 20 bodov, maximálny počet bodov za vonkajšiu formu bol 4 body a za celkový dojem 4 body – za celú PFIČ MS žiaka bez znevýhodnenia 28 bodov. Úspešnosť žiaka sa udávala v percentách.

PFIČ MS zo SJL žiaci písali 150 minút, pričom mali dodržať rozsah najmenej 1,5 a najviac 3 strany formátu A4. Žiaci si mohli vybrať jednu zo štyroch ponúknutých tém rôznych žánrov. Zvolili si tú tému, v ktorej mohli najviac rozvinúť svoje zručnosti, schopnosti a vedomosti.

Témy PFIČ MS boli vyhlásené vo vysielaní Rádia Slovensko v deň konania EČ a PFIČ MS zo SJL. Boli vyžrebované z troch obálok, z ktorých každá obsahovala 4 rôzne zadania (kombinácie z ôsmich predpísaných povinných žánrov: úvaha, rozprávanie, charakteristika, umelecký opis, slávnostný prejav, diskusný príspevok, beletrizovaný životopis a výklad).

4.1 Výber tém

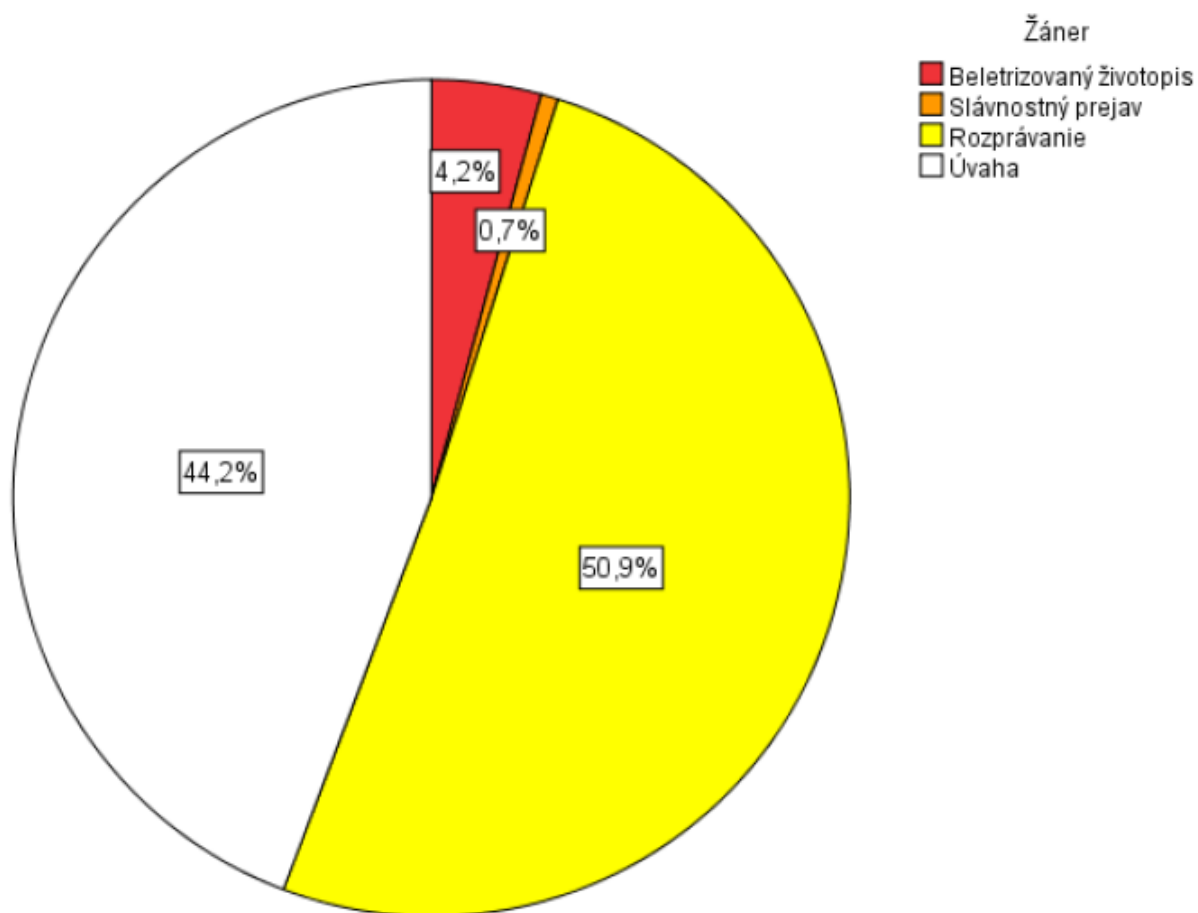
PFIČ zo SJL sme vyhodnocovali na základe údajov o **37 097** maturantoch, ktorí písali EČ a PFIČ MS v riadnom termíne.

Témy PFIČ MS 2025

1. Od detstva žijem na inej planéte (Beletrizovaný životopis)
2. „Príklad jeden, ktorý je opravdivý, platí viac než tisíc rýchle zapadajúcich slov.“ Ľ. Štúr (Slávnostný prejav pred udeľovaním vyznamenaní)
3. Urobil/Urobila by som to znovu (Rozprávanie)
4. Ako nájsť rovnováhu medzi online a offline svetom? (Úvaha)

Tab. 23 Výber žánrov/tém PFIČ MS

Žáner	Počet	%
Beletrizovaný životopis	1 571	4,2
Rozprávanie	18 869	50,9
Úvaha	16 412	44,2
Slávnostný prejav	245	0,7
Spolu		100,0

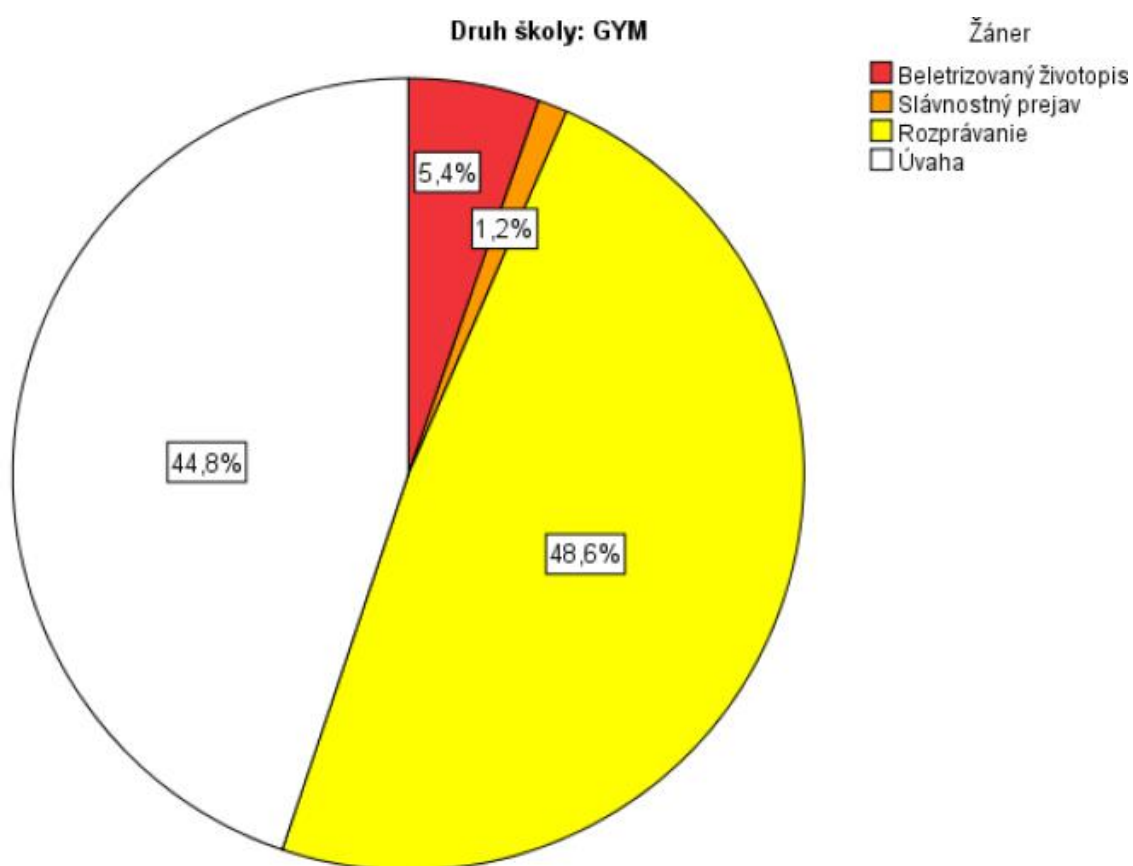

Obr. 35 Pomerné zastúpenie jednotlivých žánrov/tém PFIČ MS

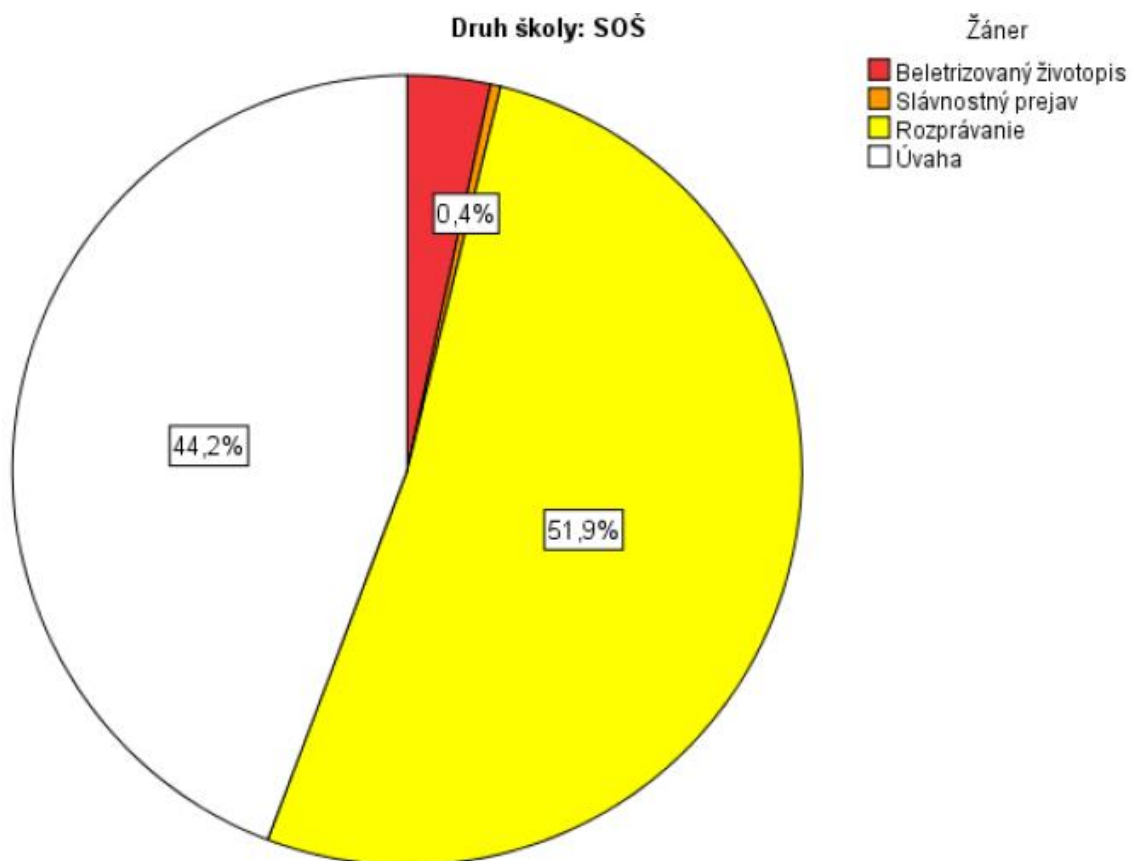
Ako vyplýva z tabuľky č. 23 i diagramu na obr. 35, najviac maturantov si volilo rozprávanie, druhým najpočetnejšie zastúpeným žánrom bola úvaha. Najmenej žiakov si tento rok vybralo slávnostný prejav.

Preferencie žánrov zostali zachované aj pri rozdelení škôl podľa druhu, čo dokumentujú nasledujúce diagramy na obr. 36 až 39.

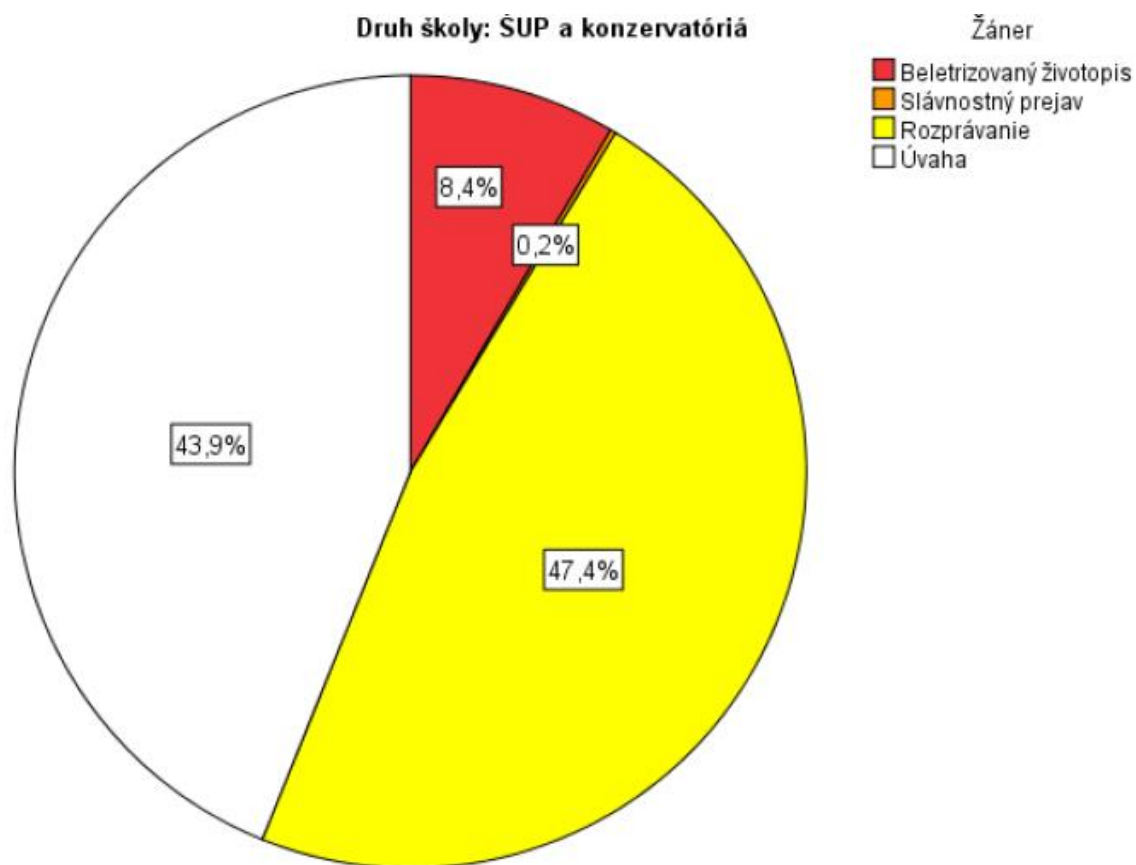
Žiaci so ZZ vrátane žiakov s VPU preferovali rozprávanie, po ňom úvahu; nasledovali beletrizovaný životopis a slávnostný prejav.

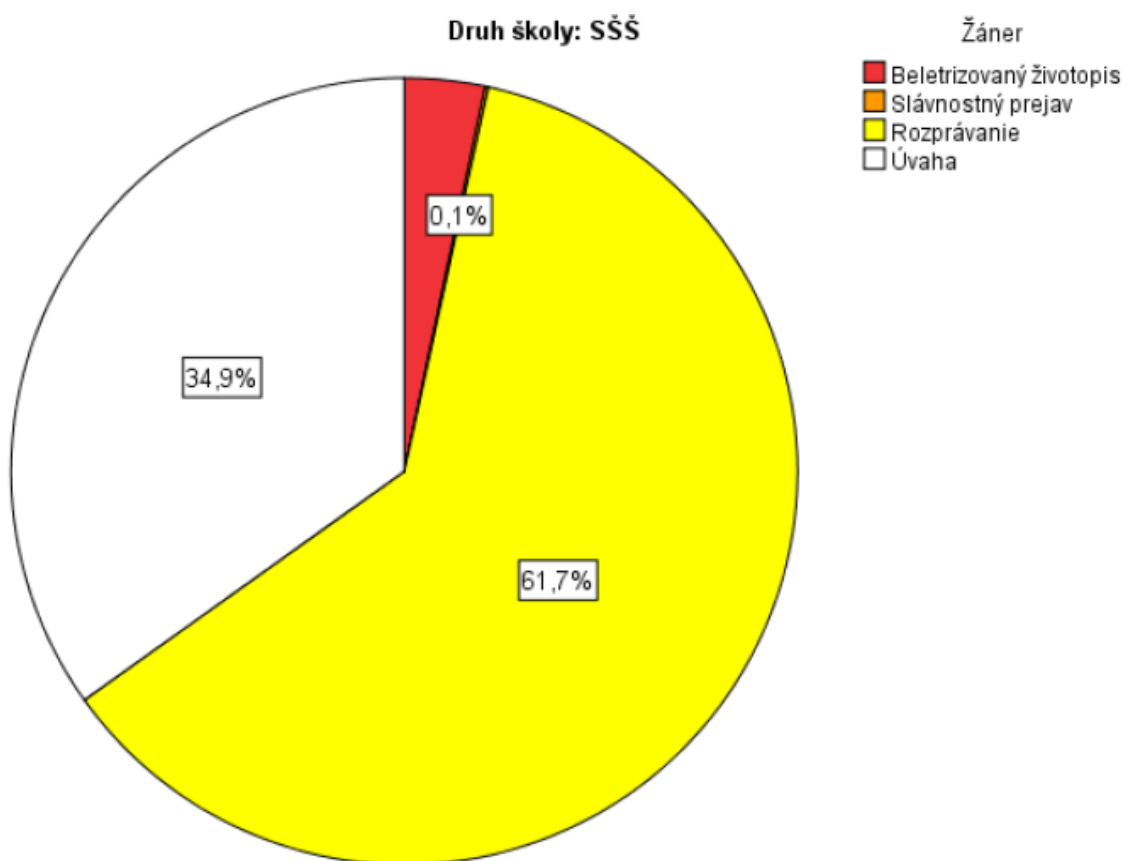
Obr. 36 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – GYM

Obr. 37 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – SOŠ

Obr. 38 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – konzervatóriá a ŠUP

Obr. 39 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – SŠŠ

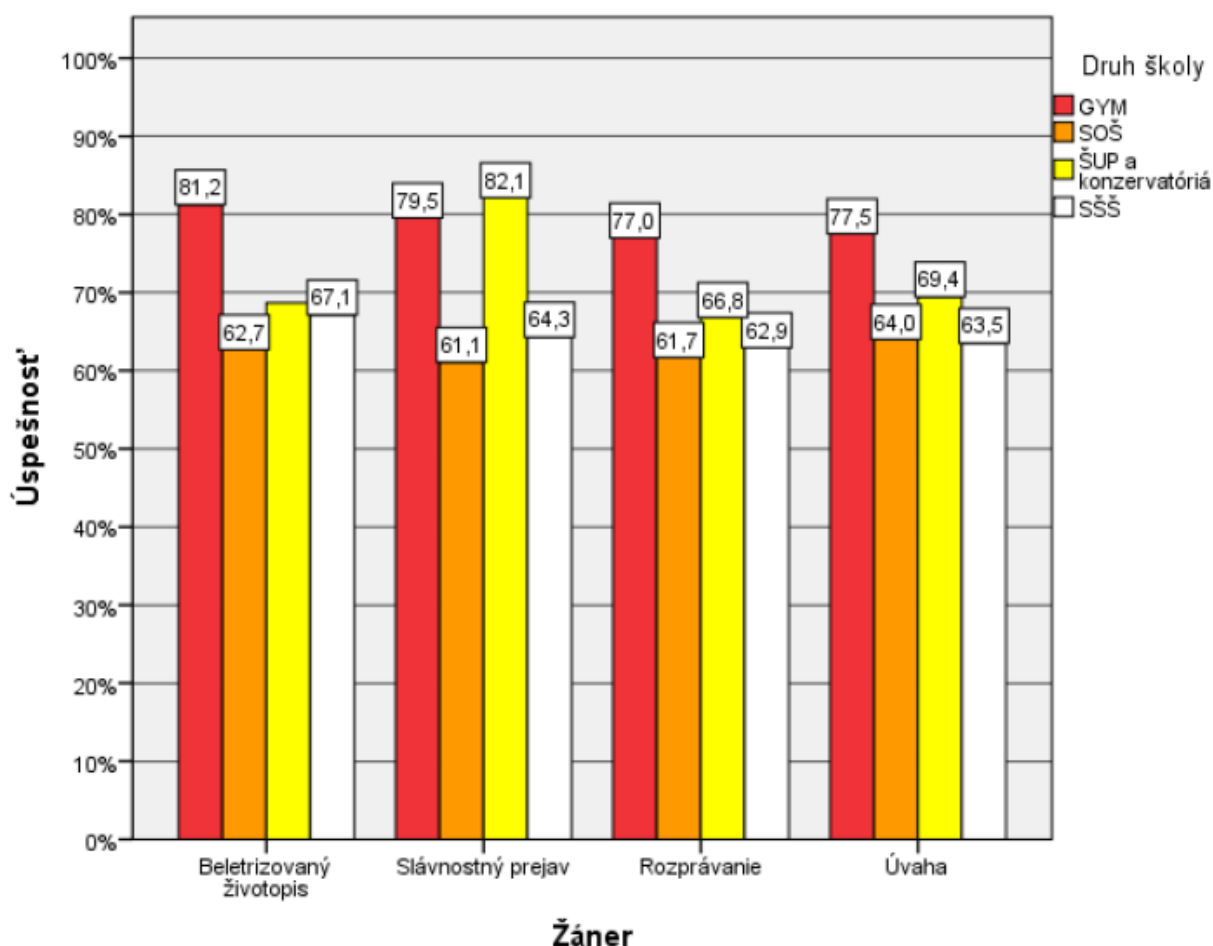
4.2 Úspešnosť PFIČ

Úspešnosť PFIČ MS zo SJL je **67,9 %** (GYM 77,5 %, SOŠ 62,8 %, ŠUP a konzervatóriá 68,2 %, SŠŠ 63,3 %).

V nasledujúcej tabuľke je uvedená úspešnosť žiakov jednotlivých druhov SŠ podľa žánru.

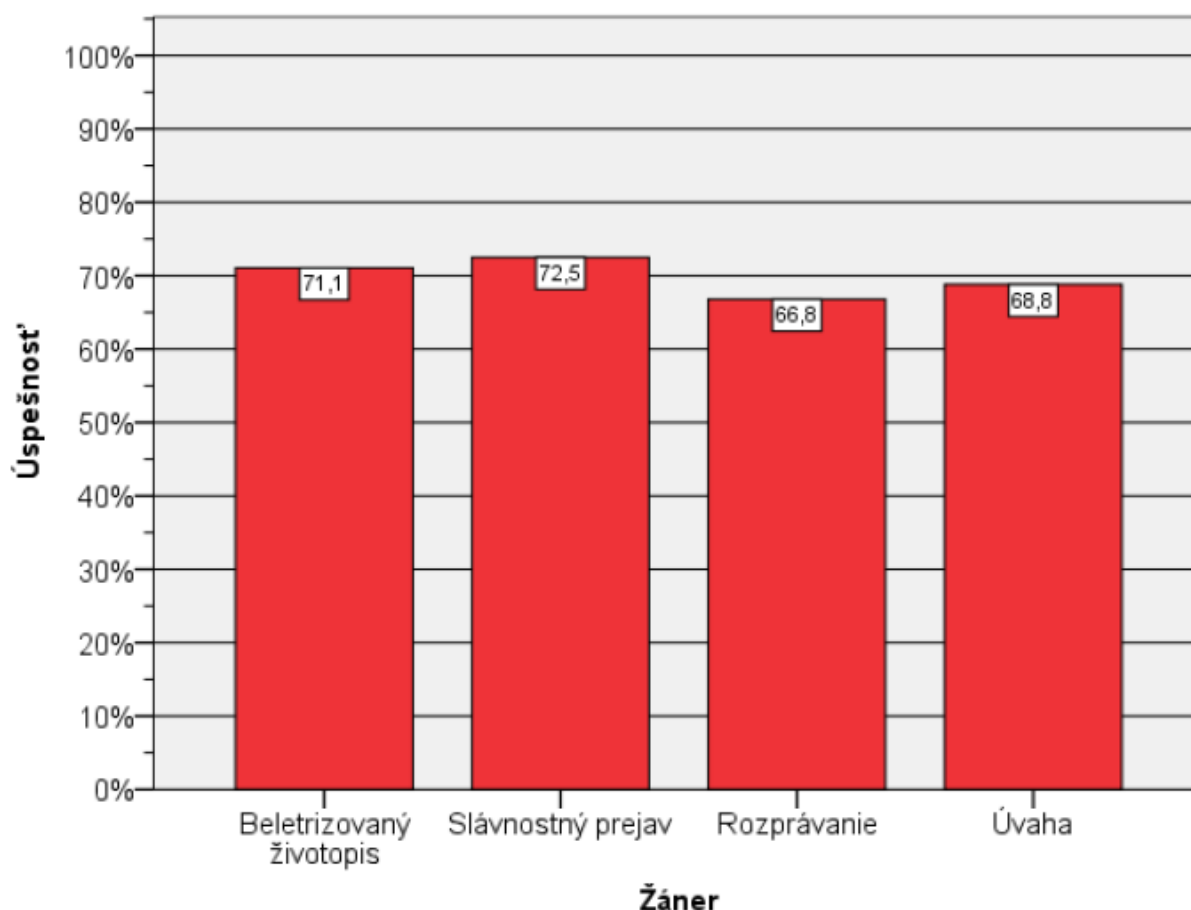
Tab. 24 Úspešnosť PFIČ podľa žánru a podľa druhu školy

Žáner	Druh školy	N	Priemer	SE
Beletrizovaný životopis	GYM	667	81,2	,5
	SOŠ	767	62,7	,7
	ŠUP a konzervatóriá	112	68,7	1,8
	SŠŠ	25	67,1	3,7
	Spolu	1 571	71,1	,5
Slávnostný prejav	GYM	148	79,5	1,2
	SOŠ	93	61,1	2,1
	ŠUP a konzervatóriá	3	82,1	4,1
	SŠŠ	1	64,3	.
	Spolu	245	72,5	1,2
Rozprávanie	GYM	6 046	77,0	,2
	SOŠ	11 727	61,7	,2
	ŠUP a konzervatóriá	629	66,8	,6
	SŠŠ	467	62,9	,7
	Spolu	18 869	66,8	,1
Úvaha	GYM	5 577	77,5	,2
	SOŠ	9 989	64,0	,2
	ŠUP a konzervatóriá	582	69,4	,7
	SŠŠ	264	63,5	,9
	Spolu	16 412	68,8	,1
Spolu	GYM	12 438	77,5	,1
	SOŠ	22 576	62,8	,1
	ŠUP a konzervatóriá	1 326	68,2	,4
	SŠŠ	757	63,3	,5
	Spolu	37 097	67,9	,1

Obr. 40 Priemerná úspešnosť PFIČ podľa druhu školy a žánru/témy

Výsledky gymnazistov boli vo všetkých žánroch, resp. témach lepšie ako výsledky žiakov SOŠ, a to na úrovni **strednej** vecnej významnosti. Výsledky žiakov ostatných druhov SŠ v jednotlivých žánroch neporovnávame.

Obr. 41 Celková priemerná úspešnosť PFIČ podľa žánru/témy

Na dvoch predošlých diagramoch vidno, že rozdiely v úspešnostiach podľa žánrov boli minimálne; za zmienku však stojí, že najvyššiu priemernú úspešnosť dosiahli žiaci v slávnostnom prejave, ktorý si volil najnižší počet žiakov. Znamená to, že si tento slohový útvar vybrali práve šikovní žiaci, ktorí dokázali jednak využiť znaky žánru, a jednak vystihnúť jeho tému, teda vhodne nadviazať na myšlienku Ľudovíta Štúra.

Žiaci dosiahli v PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry priemernú úspešnosť 67,9 %, pričom najúspešnejší boli **v obsahu textu** (80,2 %), najnižšiu úspešnosť dosahujú tradične **v pravopise** (28,0 %).

Tab. 25 Priemerná úspešnosť PFIČ MS v častiach a celku (%)

Úspešnosť							
vo vonkajšej forme	v obsahu textu	v kompozícii	v jazyku	v pravopise	v štýle	v celkovom dojme	PFIČ
77,5	80,2	78,4	63,5	28,0	70,8	76,3	67,9

Možno konštatovať, že pravopis je už stabilne najslabšou zložkou PFIČ MS, pokiaľ ide o žiacku úspešnosť. Naopak, dlhodobo úspešní sú žiaci v obsahu textu, čo znamená, že vystihnú podstatu zadanej témy; úspešní sú aj v kompozícii a vo vonkajšej forme textu.

Tab. 26 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

Druh školy		N	Priemer	SE
GYM	Úspešnosť vo vonkajšej forme	12137	85,4	,2
	Úspešnosť v obsahu textu	12438	88,3	,2
	Úspešnosť v kompozícii	12438	88,8	,1
	Úspešnosť v jazyku	12438	71,4	,2
	Úspešnosť v pravopise	12181	40,4	,3
	Úspešnosť v štýle	12438	81,3	,2
	Úspešnosť v celkovom dojme	12438	86,6	,2
	Úspešnosť PFIČ	12438	77,5	,1
SOŠ	Úspešnosť vo vonkajšej forme	20773	72,8	,1
	Úspešnosť v obsahu textu	22576	75,8	,1
	Úspešnosť v kompozícii	22576	72,7	,1
	Úspešnosť v jazyku	22576	59,4	,2
	Úspešnosť v pravopise	20851	21,1	,2
	Úspešnosť v štýle	22576	65,2	,1
	Úspešnosť v celkovom dojme	22576	70,8	,1
	Úspešnosť PFIČ	22576	62,8	,1
ŠUP a konzervatóriá	Úspešnosť vo vonkajšej forme	1179	76,9	,6
	Úspešnosť v obsahu textu	1326	80,6	,6
	Úspešnosť v kompozícii	1326	80,1	,6
	Úspešnosť v jazyku	1326	64,0	,7
	Úspešnosť v pravopise	1189	28,3	1,0
	Úspešnosť v štýle	1326	70,4	,6
	Úspešnosť v celkovom dojme	1326	74,8	,6
	Úspešnosť PFIČ	1326	68,2	,4
SŠŠ	Úspešnosť vo vonkajšej forme	711	78,8	,7
	Úspešnosť v obsahu textu	757	77,0	,8
	Úspešnosť v kompozícii	757	74,0	,8
	Úspešnosť v jazyku	757	55,6	,9
	Úspešnosť v pravopise	712	16,6	1,0
	Úspešnosť v štýle	757	66,7	,8
	Úspešnosť v celkovom dojme	757	72,6	,8
	Úspešnosť PFIČ	757	63,3	,5
Spolu	Úspešnosť vo vonkajšej forme*	34800	77,5	,1
	Úspešnosť v obsahu textu	37097	80,2	,1
	Úspešnosť v kompozícii	37097	78,4	,1
	Úspešnosť v jazyku	37097	63,5	,1
	Úspešnosť v pravopise*	34933	28,0	,2
	Úspešnosť v štýle	37097	70,8	,1
	Úspešnosť v celkovom dojme	37097	76,3	,1
	Úspešnosť PFIČ	37097	67,9	,1

* Spolu 2 164 žiakov má VPU – nehodnotí sa im vonkajšia forma a pravopis; 226 žiakov má pervazívne vývinové poruchy – nehodnotí sa im vonkajšia forma; z nich 93 má zároveň VPU. 268 žiakov so ZZ bolo pri hodnotení PFIČ MS hodnotených rovnako ako žiaci bez ZZ.

Z uvedenej tabuľky je zrejmé, že najlepšie výsledky dosiahli žiaci GYM v oblasti kompozícia a najhoršie v oblasti pravopis. Žiaci SOŠ, ako aj žiaci ŠUP a konzervatórií dosiahli najlepšie výsledky v oblasti obsah textu a najhoršie v oblasti pravopis. Žiaci SŠŠ dosiahli najlepšie výsledky v oblasti vonkajšia forma a najhoršie v už spomínanom pravopise.

Žiaci so ZZ, hodnotení rovnako ako žiaci bez ZZ (268 žiakov), dosiahli v PFIČ MS zo SJL priemernú úspešnosť **62,6 %**, pričom najvyššiu priemernú úspešnosť dosiahli v beletrizovanom životopise.

Žiaci s VPU (2 164 žiakov), ktorých maximálny počet bodov za PFIČ mohol byť 20, dosiahli priemernú úspešnosť **58,4 %**. Najúspešnejší boli v beletrizovanom životopise a úvahe, celkovo však bola ich úspešnosť v jednotlivých žánroch vyrovnaná.

Hodnotu viac ako 25,0 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia PFIČ MS, v marcovom riadnom termíne MS 2025 nedosiahlo spolu **150** žiakov (0,4 %).

Záver

Na výsledky riešenia testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry sa môžeme pozerieť z hľadiska kvality výkonu žiakov, ako aj z hľadiska kvality meracieho nástroja – testu, pričom tieto dva aspekty sú navzájom prepojené.

Test **EČ MS zo SJL** riešilo 37 215 maturantov. Najmenší počet maturantov bol z Trnavského kraja (8,3 %), najviac žiakov maturovalo v Bratislavskom (17,1 %) a Žilinskom kraji (15,0 %). Počty žiakov v ostatných krajoch boli pomerne vyrovnané. Podľa zriaďovateľa 82,0 % žiakov pochádzalo zo štátnych škôl, 9,8 % zo súkromných škôl, 7,9 % z cirkevných škôl a 0,2 % predstavovali žiaci zahraničných škôl. V rozdelení podľa druhu školy 33,5 % tvorili žiaci gymnázií, 60,8 % žiaci stredných odborných škôl, 3,6 % tvorili žiaci konzervatórií a ŠUP a 2,0 % žiaci stredných športových škôl. Podiel chlapcov a dievčat bol vyvážený, s miernou prevahou dievčat. Žiakov v systéme duálneho vzdelávania bolo 2 015, čo predstavuje 8,9 % všetkých žiakov SOŠ.

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola **61,4 %**.

Obťažnosť úloh s výberom odpovede a úloh s krátkou odpoveďou je porovnateľná aj vzhľadom na ich rozdielny počet. Pri úlohách s krátkou odpoveďou býva mierne zvýšená neriešenosť, čo je logické vzhľadom na to, že pri uzavretých úlohách s výberom odpovede zo štyroch možností sa dá správna odpoveď aspoň tipovať a šanca na jej uhádnutie predstavuje 25,0 %.

Výkon žiakov podľa krajov bol vyrovnaný. Podľa zriaďovateľa dosiahli najlepšie výsledky žiaci cirkevných škôl. Výsledok žiakov cirkevných škôl bol významne lepší ako výsledok žiakov súkromných škôl na úrovni strednej vecnej signifikancie.

Z hľadiska druhu školy bol výkon žiakov gymnázií lepší než výkon žiakov stredných odborných škôl na úrovni silnej vecnej signifikancie.

V porovnaní podľa pohlavia nebol zistený vecne významný rozdiel, celkovo bol teda test EČ MS z rodového hľadiska a náročnosti položiek vyvážený. Ak porovnáme výkon podľa polročnej klasifikácie žiakov zo SJL, úspešnosť v teste podľa predpokladu klesala s ich zhoršujúcim sa klasifikačným stupňom. Hodnota korelačného koeficientu medzi známku a dosiahnutou úspešnosťou je silná ($r = -0,579$).

Je možné skonštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli mierne nad očakávanie.

Pokiaľ ide o vyhodnotenie úspešnosti žiakov v oblastiach testu, medziročne sa zhoršenie alebo zlepšenie žiakov len konštatuje, keďže **porovnávanie nie je relevantné** vzhľadom na

to, že metodika tvorby nástroja nepovoľuje štatisticky korektné medziročné porovnanie, zároveň ide o inú vzorku žiakov, meniaci sa počet položiek v rámci jednotlivých oblastí či na ich meniacu sa kognitívnu náročnosť. Avšak na základe vyhodnotenia úspešnosti v jednotlivých oblastiach testov EČ MS zo SJL v posledných rokoch realizácie MS, analýzy úloh a potenciálnej realizácie elektronického testovania v budúcnosti je žiaduce bližšie zhodnotiť, čo v rámci učiva zo SJL spôsobuje žiakom najväčšie ťažkosti. V nasledujúcich riadkoch sa to pokúsime zhrnúť.

Čítanie s porozumením

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že oblasť čítania s porozumením vychádza z analýz výsledkov testov EČ pozitívne. Menej zvládanými sa javia tie úlohy, pri ktorých ide o *pozorné čítanie*, resp. o *dlhší* či *nesúvislý*, prípadne *odborný* alebo *publicistický text*. Pre žiakov je náročné, ak je potrebné k textu sa opakovane vrátiť, keďže *tempo čítania* je celkovo pomalšie. S čítaním s porozumením veľmi často súvisí aj *komplexné pochopenie úlohy*, keď žiaci nepozorne alebo povrchné čítajú zadanie úlohy a následne napr. hľadajú správne riešenie v *nesprávnom* odseku či riadku, vypisujú *slovo* namiesto *slovesa* či *vetný sklad* namiesto *vetného člena*. Práve šikovní a inak v škole úspešní žiaci mávajú problém s jednoduchými úlohami na čítanie s porozumením, za ktorými zbytočne hľadajú „chyták“ a následne u nich často dochádza k nadinterpretácii textu, alebo naopak, úlohu či jej zadanie podcenia, nedočítajú do konca, prípadne si ani nepretrú všetky možnosti odpovedí, ktoré sa často odlišujú iba minimálne. Tento jav môže súvisieť aj so (zlo)zvykom či skúsenosťou spomínaných žiakov napísať všetky doterajšie písomné práce v rýchлом tempe a medzi prvými ich odovzdať. Podobne ako pri iných oblastiach je v prípade úloh s krátkou odpoveďou veľmi dôležité poznať techniku vpisovania odpovedí do odpoveďového hárka, kedy je dôležité napr. dodržanie pravopisu slova odpisovaného z textu ukážky alebo nevypisovanie zbytočných slov/slov navyše či pridlhých odpovedí.

Zvuková stránka jazyka

V systéme slovenských hlások majú žiaci problémy so *slabikotvornou spoluhláskou*, a tiež s počtom slabík v cudzích slovách – nerozlišujú medzi slovenskou *dvojháskou* a *samohláskovou skupinou*, ako aj v domácich výrazoch spojených do väčších celkov. Žiaci si celkom nevedia spoľahlivo odlíšiť *uplatnenie*, resp. *porušenie pravidla o rytmickej krátení*, čo však môže súvisieť aj s povrchným čítaním zadania úlohy. Znelostná asimilácia na hranici slov im tento rok spôsobila veľké ťažkosti. Rovnako majú žiaci problémy s *prozodickými javmi*, čo však môže súvisieť s neovládaním základnej jazykovednej terminológie.

Pravopis

Aj úspešnejší žiaci majú ťažkosti pri písaní *veľkých a malých písmen* a čoraz častejšie sa objavujú problémy v používaní *diakritiky*, čo môže byť spôsobené či už vplyvom (najmä) anglofónnych textov, používaním rozličných fontov pri práci s počítačom, prevahou elektronickej komunikácie alebo, žiaľ, aj vplyvom masmédií. Žiaci robia tiež chyby v písaní *čiarok*, čo sa každoročne ukazuje ako problém nielen v EČ MS, ale najmä v PFIČ MS, kde mnohí maturanti strácajú práve pre nevládanie tohto javu body (a to aj napriek pri PFIČ MS povolenému používaniu pravopisnej príručky – *Pravidiel slovenského pravopisu*).

Lexikológia

Ako oblasť vychádza menej problematicky – žiaci zvládajú úlohy z lexikológie s relatívnym prehľadom, nepriaznivejšie výsledky dosahujú napr. v problematike *slovotvorby*, *združených pomenovaní* či v úlohách z *frazeológie*. V oblasti významovej roviny jazyka žiakom ťažkosti spôsobujú úlohy, ktoré opäť súvisia s pozorným čítaním, resp. s nedostatočne rozvinutou individuálnou slovnou zásobou.

Morfológia

Z analýzy výsledkov žiakov v EČ MS za posledné roky vyplýva, že žiaci majú problémy najmä so *slovnými druhmi* (*zámená, číslovky, častice, predložky, slovesá – slovesné tvary*), ich *delením* podľa troch základných kritérií i s určovaním *morfológických kategórií*. Ak je úloha prepojená s pravopisom, syntaxou či lexikológiou, je o to náročnejšia, podobne, ako keď sa v zadaní otázky vyskytujú *odborné termíny*, ktoré mnohí žiaci neovládajú.

Syntax

Syntax sa podľa dlhodobých výsledkov testov EČ MS javí ako jedna z najproblematickejších oblastí jazykovedy, opakovane sa prejavuje nižšia úspešnosť pri úlohách zameraných na určovanie *vetných členov*, (najmä *slovesno-menný prísudok, predmet, nezhodný prívlastok*), syntagiem, problematiku *jednoduchej vety* (a jej delenia podľa *členitostí*) a *súvetí* (určovanie *vedľajších viet* v podradovacom súvetí) – žiaci nevedia vyhovujúco rozpoznať *jednoduchú vetu* obsahujúcu jeden *prísudzovací sklad* či *počet viet* v súvetí a následne nemôžu zvládnuť ani ich bližšie určenie. Problémy majú žiaci aj s úlohami z oblasti *textovej syntaxe*.

Štylistika

Najväčšie problémy majú žiaci každý rok s rozlíšením a určovaním *slohových postupov*, *funkčných jazykových štýlov* a ich *žánrov* – najmä pokiaľ ide o otvorené úlohy, v ktorých sú nútení medzi týmito pojmami samostatne rozlišovať. Žiaci si pletú najmä termíny *slohový postup* a *jazykový štýl* a zamieňajú ich navzájom.

Literárna história

Žiaci majú síce namemorovanú základnú *chronológiu* literárnych období a smerov, avšak ich znaky a základné charakteristiky literárnych hrdinov v konkrétnom texte nevedia spoľahlivo odhaliť. Problémy žiakom spôsobujú predpísané *povinné diela* umeleckej literatúry, resp. „povinní“ autori. Literárno-teoretické vedomosti o dielach sú na slabšej úrovni – čo súvisí s vyššie spomenutým faktom neorientovania sa v texte diela daného literárneho smeru. Ťažkosti v tejto oblasti majú žiaci všetkých výkonnostných skupín zo všetkých druhov stredných škôl.

Literárna teória

Na základe analýzy výsledkov testov EČ MS je pre žiakov problematická *štruktúra literárnych diel* – majú problém s pochopením *horizontálneho členenia textu* (próza, poézia a ich vzájomné porovnanie). Tento jav súvisí aj s vyššie spomínanou *textovou syntaxou*. Pravidelne sa v testoch EČ MS objavujú niektoré *literárnovedné termíny* – žiaci však svoje vedomosti o nich nevedia v dostatočnej miere aplikovať na daný text. Neznámy text, resp. neznámy žáner spôsobuje žiakom problémy, často nie sú schopní analyzovať takýto literárny text vo vyhovujúcej miere v súlade s očakávaným výkonovým štandardom.

PFIČ MS zo SJL písalo v marcovom riadnom termíne 37 097 žiakov. Títo žiaci dosiahli v PFIČ MS priemernú úspešnosť **67,9 %** (národný priemer). Pri hodnotení PFIČ MS sa každoročne konštatuje veľmi nízka úroveň pravopisu. Na tomto mieste treba brať do úvahy skutočnosť, že aj pri dôslednom dodržiavaní bodovania podľa kritérií hodnotenia je posudzovanie písomnej práce tohto typu veľmi náročné a ovplyvnené subjektívnymi faktormi.

Žiaci by si mali pred voľbou žánra uvedomiť, že pri PFIČ MS zo SJL nie je na prvom mieste *téma*, ale je to *žáner*, a teda by sa mali riadiť zásadou „vyberiem si žáner, ktorý zvládnem“ a nie preferenciou typu „vyberiem si tému, ktorá sa mi páči“. Pokiaľ sa totiž odchýlia od témy, táto skutočnosť sa prejaví v penalizácii obsahu a celkového dojmu, avšak v prípade, že nezvládnu predpísaný žáner, penalizácia nevyhnutne postihne prakticky všetky oblasti PFIČ MS (či už kompozíciu, štýl, jazyk atď.). Žiaci majú 15 minút na rozmyslenie, ktorý žáner si zvolia. Počas tohto času si môžu robiť poznámky či osnovu na pomocný papier. Sú povinní dodržať predpísaný rozsah práce 1,5 až 3 strany, pričom pri nedodržaní minimálneho počtu 200 slov sa ich práca PFIČ MS ohodnotí 0 bodmi.

V úplnom závere našej správy pripomenieme fakt, že žiak neúspešný v oboch písomných častiach MS (EČ a PFIČ) môže síce konať ÚFIČ MS zo SJL v riadnom skúšobnom období, ale v mimoriadnom skúšobnom období v opravnom termíne nasledujúceho školského roka (v septembri alebo v marci) bude musieť opakovať jednu alebo obe písomné časti MS (podľa výsledku ÚFIČ MS).

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že z analýzy výsledkov EČ a PFIČ MS zo SJL sa dá usúdiť, že žiaci čoraz menej pracujú s písaným slovom – málo čítajú, menej píšú dlhšie texty (okrem vyučovania v bežnom živote túto zručnosť nerozvíjajú). V písomnom prejave v bežnej komunikácii nepoužívajú diakritiku ani interpunkciu. Významný vplyv na to môže mať komunikácia prostredníctvom mobilného telefónu či počítača.

Použitá literatúra

1. Burjan, V.: *Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese*. Bratislava: Exam, 1999.
2. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry*. Bratislava: ŠPÚ, 2016.
3. Hendl, J.: *Přehled statistických metod zpracování dat*. Praha: Portál, 2004.
4. Kolektív: *Standardy pro pedagogické a psychologické testování*. Praha: Testcentrum, 2001.
5. Kurajová Stopková, J., Mikuška, J., Pigová, M.: *EČ MS 2025. Správa zo štatistického spracovania testu. Slovenský jazyk a literatúra*. Bratislava: NIVaM, 2025.
6. Kurajová Stopková, J., Mikuška, J., Pigová, M.: *EČ MS 2024. Správa zo štatistického spracovania výsledkov žiakov so zdravotným znevýhodnením. Slovenský jazyk a literatúra*. Bratislava: NIVaM, 2025.
7. Lapitka, M.: *Tvorba a použitie didaktických testov*. Bratislava: ŠPÚ, 1996.
8. Palacková, A. a kol.: *Maturitná skúška 2024. Správa o výsledkoch EČ a PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry*. Bratislava: NIVaM, 2024.
9. Pigová, M.: *PFIČ MS 2024. Správa zo štatistického spracovania PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry*. Bratislava: NIVaM, 2025.
10. Pigová, M.: *PFIČ MS 2025. Správa zo štatistického spracovania PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry. Výsledky žiakov so zdravotným znevýhodnením*. Bratislava: NIVaM, 2025.
11. Pigová, M., Kurajová Stopková, J., Mikuška, J.: *EČ MS 2025. Správa zo štatistického spracovania testu. Slovenský jazyk a literatúra. Výsledky IRT*. Bratislava: NIVaM, 2025.
12. Ritomský, A., Zelmanová, O.: *Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní. Položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS*. Bratislava: ŠPÚ, 2003.
13. Rosa, V.: *Metodika tvorby didaktických testov*. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
14. *Špecifikačná tabuľka testu zo slovenského jazyka a literatúry*. Interný materiál. Bratislava: NIVaM, 2024.
15. *Štátny vzdelávací program pre ISCED 3 zo slovenského jazyka a literatúry*. Bratislava: ŠPÚ, 2015.
16. Turek, I.: *Učiteľ a pedagogický výskum*. Bratislava: Metodické centrum, 1998.

Príloha

Vysvetlenie základných štatistických pojmov a charakteristík položiek v klasickej teórii testovania (Classical Test Theory – CTT)

Úspešnosť žiaka je definovaná ako percentuálny podiel bodov za položky, na ktoré žiak odpovedal správne z celkového počtu bodov, ktoré mohol v teste získať. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť niektorého žiaka v teste je **maximum**, najnižšia dosiahnutá úspešnosť je **minimum**. Aritmetický priemer úspešností všetkých žiakov riešiacich test je **priemerná úspešnosť** (národný priemer). Hodnotu úspešnosti žiaka vyjadrenú v percentách je vhodné sledovať vždy v súvislosti s percentilom.

Percentil individuálneho **žiaka** určuje percentuálne poradie žiaka v celom súbore, koľko percent žiakov celého súboru dosiahlo horší výsledok ako individuálny žiak. Nutnou podmienkou korektnosti percentilu je zabezpečenie rovnakých podmienok pre všetkých žiakov súboru, teda riešenie ekvivalentných úloh jedného testu v rovnakom čase. Tento údaj vypočítame tak, že účastníkov testovania usporiadame do poradia podľa dosiahnutej celkovej úspešnosti v teste a ich poradie vyjadríme hodnotou percentilu na stupnici 0 – 100. Hodnotu percentilu zaokrúhľujeme na jedno desatinné miesto.

Štandardná odchýlka je priemer odchýlok úspešností všetkých žiakov od priemernej úspešnosti. Vyjadruje mieru rozptýlenia úspešností žiakov od priemernej úspešnosti. Čím je väčšia, tým väčšie sú rozdiely vo výkonoch žiakov. Pomocou štandardnej odchýlky určujeme **intervalový odhad úspešnosti populácie**

(priem. úsp. – 1,96 . štand. odchýlka; priem. úsp. + 1,96 . štand. odchýlka),
v ktorom sa umiestnilo 95 % testovaných žiakov.

Štandardná chyba priemernej úspešnosti určuje presnosť vypočítania priemernej úspešnosti. Čím menšia je štandardná chyba priemernej úspešnosti, tým presnejšie charakterizuje priemerná úspešnosť testovaných žiakov. Pomocou štandardnej chyby priemernej úspešnosti určujeme **interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť**

(priem. úsp. – 1,96 . štand. ch. priem. úsp.; priem. úsp. + 1,96 . štand. ch. priem. úsp.),
v ktorom sa s 95-percentnou pravdepodobnosťou nachádza priemerná úspešnosť celého súboru.

Štandardná chyba merania je ukazovateľom presnosti merania. Čím je menšia, tým presnejšie je určený **intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka**

(priem. úsp. – 1,96 . štandardná ch. merania; priem. úsp. + 1,96 . štandardná ch. merania),
v ktorom sa s 95-percentnou pravdepodobnosťou nachádza úspešnosť individuálneho žiaka.

Reliabilita testu (spoľahlivosť merania) určuje, do akej miery sa podarilo v teste vylúčiť vplyv náhodnosti, či by testovaní žiaci dosiahli rovnaké alebo podobné výsledky pri opakovanom testovaní podobnými úlohami. Reliabilitu zvyšuje vyšší počet úloh a ich citlivosť, znižuje veľa veľmi ľahkých alebo veľmi ťažkých položiek. Koeficientom reliability je **Cronbachovo alfa**.

Štatistická významnosť (signifikancia) určuje mieru zhody alebo rozdielnosti vybraného znaku dvoch porovnávaných skupín súboru, napríklad priemerných úspešností. Keďže štatistická významnosť sa preukáže už pri malých rozdieloch medzi úspešnosťami skupín (hodnota 0,000), pre potreby pedagogických výskumov je vhodnejšia **vecná významnosť (signifikancia)** rozdielov priemerných úspešností r , ktorá aj pri veľkých súboroch zohľadňuje počet žiakov v jednotlivých porovnávaných skupinách. Mieru zhody alebo rozdielnosti porovnávaných skupín podľa vecnej významnosti r vyjadruje stupnica v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 1 Klasifikácia miery vecnej významnosti

Hodnota vecnej významnosti r	Miera významnosti	
0,00 – 0,10	žiadna	zanedbateľná
0,11 – 0,20	veľmi mierna	
0,21 – 0,30	mierna	
0,31 – 0,50	stredná	
0,51 – 1,00	silná, veľmi silná až úplná	

Obťažnosť položky je percentuálny podiel žiakov, ktorí správne riešili úlohu. Čím vyššia je hodnota obťažnosti položky, tým väčšia časť žiakov na položku odpovedala správne, tým bola položka ľahšia. Rozdelenie položiek podľa percentuálnej hodnoty obťažnosti uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab. 2 Klasifikácia položiek podľa obťažnosti

Hodnota obťažnosti	Obťažnosť položky
0,0 % – 20,0 %	veľmi obťažná
20,1 % – 40,0 %	obťažná
40,1 % – 60,0 %	stredne obťažná (okolo 50,0 % optimálna)
60,1 % – 80,0 %	ľahká
80,1 % – 100,0 %	veľmi ľahká

Medzipoložková korelácia je mierou reliability, homogenity testu. Test je reliabilný, ak sú jeho položky homogénne, čo znamená, že položky medzi sebou súvisia, teda merajú tú istú vlastnosť. Koeficient medzipoložkovej korelácie **P. Bis. (Point Biserial)** položky určuje koreláciu medzi obťažnosťou položky testu a obťažnosťou ostatných položiek testu. Ak je hodnota *P. Bis.* položky záporná, tak žiaci v teste celkove úspešní neodpovedali správne na položku a naopak žiaci v teste celkove menej úspešní uviedli správnu odpoveď. Čím väčšia je kladná hodnota *P. Bis.* položky, tým väčší podiel v teste celkove úspešnejších žiakov a menší podiel menej úspešných žiakov odpovedal správne na položku. Rozdelenie položiek podľa hodnoty *P. Bis.* je v nasledujúcej tabuľke.

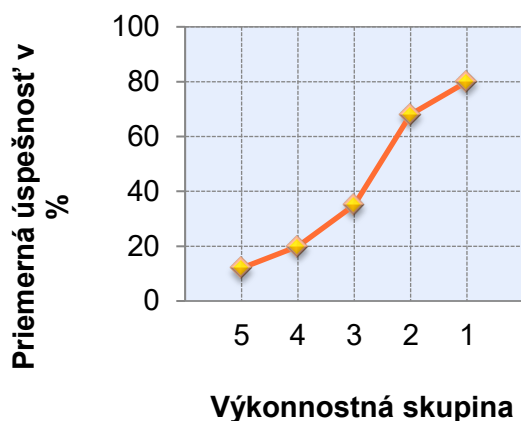
Tab. 3 Klasifikácia položiek podľa *P. Bis.*

Hodnota <i>P. Bis.</i>	Rozlišovacia schopnosť položky
záporná hodnota	rozlišuje opačným ako žiaducim smerom
hodnota okolo 0	nerozlišuje, resp. len slabo rozlišuje medzi žiakmi s rôznym výkonom v teste
hodnota väčšia ako 0,30	dobrá rozlišovacia schopnosť

Pri úlohách s výberom odpovede sa vyhodnocuje osobitne každá ponúknutá odpoveď. Uvádza sa *P. Bis.* každej možnosti a podiel žiakov, ktorí si vybrali danú možnosť (frekvencia). Tieto údaje sú uvedené aj pre skupinu žiakov, ktorá na úlohu neuviedla odpoveď. Žltou farbou je označený stĺpec (prípadne riadok) so správnou odpoveďou. Položky s výberom odpovede hodnotíme podľa nasledujúcich kritérií:

1. Podiel žiakov, ktorí si vybrali správnu odpoveď, by mal byť najväčší.
2. Hodnota *P. Bis.* správnej odpovede by mala byť väčšia ako 0,30. Väčšina v teste celkove úspešnejších žiakov by si mala vybrať správnu odpoveď. Pri nedodržaní tohto kritéria je hodnota zvýraznená červenou farbou.
3. Hodnota *P. Bis.* nesprávnej odpovede (distraktora) by mala byť záporná. Distraktory by si mali vybrať žiaci v teste celkove menej úspešní. Pri nedodržaní tohto kritéria je hodnota zvýraznená hnedou farbou.

Distribúcia úspešností vyjadruje vzťah medzi úspešnosťou žiaka v položke a celkovou úspešnosťou žiaka v teste. Interpretuje sa grafmi, ktoré majú na osi x rozdelenie žiakov do piatich výkonnostných skupín podľa celkovej úspešnosti v teste od najmenej úspešnej piatej skupiny po najúspešnejšiu prvú skupinu a na osi y priemernú úspešnosť žiakov v percentách v danej položke v danej výkonnostnej skupine.

Obr. 1 Distribúcia úspešností odpovedí žiakov na položku podľa výkonnostných skupín

Citlivosť (rozlišovacia sila položky) je schopnosť položky rozlíšiť „dobrých“ a „slabších“ žiakov. Ak všetkých žiakov rozdelíme vzostupne podľa celkovej úspešnosti v teste do piatich skupín (od 5 do 1), tak rozdiel priemernej úspešnosti najlepšej (1) a najslabšej (5) skupiny je hodnota citlivosti položky. V nasledujúcej tabuľke je rozdelenie položiek podľa hodnoty citlivosti.

Tab. 4 Rozdelenie položiek podľa citlivosti

Hodnota citlivosti	Miera citlivosti
Menej ako 0,0 % (záporná hodnota)	kritická
0,0 % – 30,0 %	nedostatočná
nad 30,0 %	vyhovujúca

Neriešenosť položky je percentuálny podiel žiakov, ktorí na položku neuviedli odpoveď. Určuje sa ako súčet vynechanosti a nedosiahnutosti.

Žiak vynechal položku, ak na danú úlohu neodpovedal, ale na niektorú ďalšiu úlohu áno. Za nedosiahnutú považujeme položku, po ktorej už žiak žiadnu položku neriešil. Za kritickú považujeme hodnotu neriešenosti vyššiu ako 30,0 %.